

53
24.06.2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

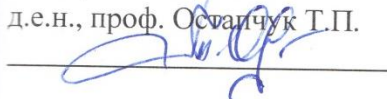
ГРИЩЕНКО Артем Олександрович
(студент групи ПВ-3)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

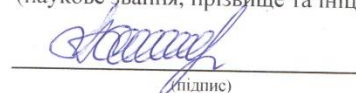
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
протокол № 4
від 16.06.2022
зав. кафедри менеджменту
і підприємництва
д.е.н., проф. Освалчук Т.П.

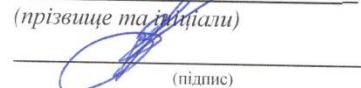

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Пашенко. О.П.
(наукове звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Завалій Т.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2022

Анотація

Грищенко А.О. Управління фінансовою стійкістю ДП «Коростенський лісгосп». – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2022.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості управління фінансовою стійкістю та вийвлено напрямки удосконалення відповідних процесів.

Ключові слова: підприємство, аналіз, стійкість, платоспроможність, ліквідність.

Annotation

Grishchenko A.O. Financial Stability Management of Korosten Forestry State Enterprise. - Manuscript.

Bachelor's qualification work is presented for the degree of "bachelor", field of knowledge 07 "Management and Administration" specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activities". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2022.

In the bachelor's qualification work the peculiarities of financial stability management are considered and the directions of improvement of the corresponding processes are revealed.

Key words: enterprise, analysis, stability, solvency, liquidity.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>Розділ 1. Теоретичні основи управління фінансовою стійкістю підприємства</i>	7
1.1 Сутність та роль управління фінансовою стійкістю підприємства.....	7
1.2 Система управління фінансовою стійкістю підприємства.....	12
1.3 Система показників оцінки управління фінансовою стійкістю підприємства.....	27
1.4 Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю.....	34
Висновки до розділу 1.....	38
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка стану та напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю ДП «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»</i>	39
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	39
2.2 Діагностика фінансово-економічного стану підприємства.....	46
2.3 Оцінка існуючої системи управління фінансовою стійкістю підприємства.....	51
2.4 Напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю ДП «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК».....	58
Висновки до розділу 2.....	65
<i>Висновки</i>	67
<i>Список використаних джерел</i>	69
<i>Додатки</i>	76

ВСТУП

В умовах ринкової економіки кожна компанія повинна приділяти особливу увагу фінансуванню. Для ефективного управління, компанія повинна систематично проводити економічний аналіз. Метою фінансового аналізу є всебічне вивчення фінансового стану організації та її впливових осіб, що дає змогу спрогнозувати рівень рентабельності капіталу та визначити можливості покращення її діяльності.

Здатність організації успішно функціонувати та розвиватися, підтримувати баланс активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому операційному середовищі, підтримувати платоспроможність та фінансову стабільність свідчить про її міцне фінансове становище і навпаки.

Економічний аналіз – метод оцінки минулої та майбутньої фінансової стійкості суб'єкта господарювання на основі вивчення залежності та динаміки показників економічної інформації. Тому лише фінансовий аналіз може всебічно вивчити, оцінити всі аспекти та результати руху грошей, відповідний рівень грошових потоків та потенційну фінансову стійкість організації.

Будь-яка економічна діяльність починається з вкладення грошей, проходить через рух грошей і закінчується результатами, які мають грошову оцінку. Тому лише фінансовий аналіз може всебічно вивчити та оцінити всі аспекти та результати грошових потоків, рівень взаємовідносин, пов'язаних із грошовими потоками, та потенційну фінансову стійкість організації.

Фінансова стійкість підприємства розуміється як його здатність фінансувати свою діяльність. Характеризується наявністю фінансових ресурсів, необхідних для нормальної діяльності підприємства, доцільністю їх інвестування та ефективністю їх використання, фінансовими відносинами з іншими юридичними та фізичними особами.

Фінансова стійкість є джерелом фінансування власного капіталу, що забезпечується достатньою часткою фінансової стійкості компанії.

Це залежить від результатів його виробничо-комерційної та господарської діяльності. Якщо виробничий і фінансовий плани будуть успішно реалізовані, це позитивно позначиться на фінансовому становищі підприємства. І навпаки, невиконання плану виробництва та реалізації продукції призведе до зростання її витрат, зменшення виручки та зменшення прибутку, а як наслідок — зниження виробництва, фінансовий стан і платоспроможність підприємства.

Стійке фінансове становище, своєю чергою, позитивно впливає на виконання виробничих планів та забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами.

Тому фінансова діяльність як частина господарської діяльності має на меті забезпечення планомірного придбання та споживання фінансових ресурсів, дотримання клірингової дисципліни, досягнення обачної частки власного і позикового капіталу та його найефективнішого використання.

Актуальність даної теми полягає в тому, що забезпечення фінансової стійкості будь-якої комерційної компанії є найважливішим завданням її керівництва.

Метою написання бакалаврської роботи є оцінка фінансової стійкості ДП «Коростенський лісгосп АПК» та розробка заходів щодо підвищення управління фінансовою стійкістю.

Для досягнення мети у бакалаврській роботі представлено такі **завдання**:

- визначити економічну сутність управління фінансовою стійкістю;
- дослідити механізм управління фінансовою стійкістю;
- розкрити методичні засади оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю організації;
- надати нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю організації;
- представити організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести аналіз фінансово-економічного стану компанії;
- оцінити поточну систему управління фінансовою стійкістю ДП «Коростенський лісгосп АПК»;

- розробити заходи для удосконалення управління фінансовою стійкістю ДП «Коростенський лісгосп АПК».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю ДП «Коростенський лісгосп АПК».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні засади підвищення управління фінансовою стійкістю.

Методи дослідження. Підсумкова кваліфікаційна робота написана різними методами економічних досліджень: порівняльний, статистичний та економікоматематичний, метод економічного моделювання і прогнозування та формалізовані методи оцінки фінансового стану.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові, навчальні та методичні публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, для аналізу діяльності ДП «Коростенський лісгосп АПК» використовувалась фінансова звітність (баланс, звіт про фінансові результати) за 2019-2021 роки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання результатів аналізу діяльності ДП «Коростенський лісгосп АПК» для підвищення прибутковості, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків та списку джерел.

У першому розділі кваліфікованої роботи авторами із зарубіжної та вітчизняної літератури викладено теоретичні основи аналізу фінансової стійкості та ліквідності підприємства.

У другому розділі описана характеристика організації, проаналізована фінансова стійкість та представлені пропозиції для удосконалення її управління.

Основний зміст роботи викладено на _ сторінках друкованого тексту. Робота містить 23 таблиці та 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 69 найменувань. Робота містить 7 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та роль управління фінансовою стійкістю підприємства

Оцінка фінансової стійкості вважається одним із пріоритетів економічного аналізу, оскільки має завдання прогнозувати стабільність підприємства і тому є передумовою відсутності фінансових проблем у майбутні періоди.

Для ефективного управління стійкістю фінансової системи важливо визначити її найбільш точну та повну концепцію. Оскільки визначення фінансової стійкості є неоднозначною ознакою діяльності організації, у вітчизняній фінансовій літературі існує багато понять цього терміну (табл. 1.1).

Узагальнюючи викладені вище погляди економістів, можна визначити, що найбільш повною, вичерпною та точною природою фінансової стійкості виявляється таке визначення: управління фінансовою стійкістю – це стан, формування, розподіл і використання фінансових, ресурсів, у якому фінансові ресурси підприємства мають збалансоване залучених коштів для активного інвестування та збільшення оборотного капіталу, створення фінансових резервів і тим самим забезпечення його розвитку.

Одним з основних завдань аналізу фінансово-економічного стану підприємства є вивчення показників його фінансової стійкості. Визначається ступенем забезпеченості резервами й витратами відповідно до власних ресурсів і залучених коштів, відношенням власних коштів до позикових коштів, характеризується системою абсолютних і відносних показників. Стійкість є запорукою виживання та основою стабільності компанії, але вона також може сприяти погіршенню фінансової ситуації через зовнішні та внутрішні фактори. Фінансова стійкість відображає стабільне перевищення доходів над витратами, дає можливість вільного управління активами підприємства і завдяки їй

ефективному використанню сприяє безперебійному виробництву та реалізації продукції.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «фінансова стійкість» у літературних джерелах

Автори	Тлумачення змісту визначення фінансової стійкості
Белялов А. В. [4, с. 25]	«Фінансова стійкість підприємства - це його спроможність здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження фінансового стану підприємства в умовах протистояння негативному впливу різних зовнішніх і внутрішніх непередбачуваних факторів».
Тютюнник Ю.М [54, с. 351]	«Фінансова стійкість – це здатність підприємства функціонувати та розвиватися, підтримуючи стійке співвідношення активів та пасивів у мінливому економічному середовищі, що гарантує платоспроможність у довгостроковій перспективі у межах прийнятного рівня ризику».
Шеремет А. Д. [62, с. 26].	«фінансовий стан організації характеризується вкладенням і використанням активів та джерел їх утворення».
К.М. Москалець [38, с. 83]	«фінансова стійкість – це поняття, на яке впливають різні фінансово-економічні процеси, тому їх слід визначати як такий стан фінансових ресурсів підприємства, ефективність їх розміщення та використання, що забезпечує розвиток інших сфер діяльності на основі зростання прибутку при збереженні платоспроможності та досягненні незалежності від зовнішніх джерел фінансування».
Л.А. Лахтіонова [32, с. 482]	«Фінансова стійкість передбачає можливість підприємства вільно маневрувати грошовими коштами, ефективно їх використовувати та забезпечувати безперервний процес виробничо-господарської діяльності».

Таким чином, фінансова стійкість є результатом певного запасу власного капіталу, який захищає компанію від нещасних випадків і різких змін зовнішніх факторів.

Практика показує, що стабільність та стійкість діяльності компаній пов'язана з наявністю та структурою фінансових ресурсів, ступенем їх залежності від кредиторів та інвесторів. Якщо структура «акції – позикові кошти» буде перекошена в бік боргів, то таке підприємство може збанкрутувати та припинити своє існування.

На фінансову стійкість організації впливають кілька факторів, які можна розділити на:

За місцем походження - зовнішні та внутрішні;

За важливістю результату - першочергові та другорядні;

За будовою - прості та складні;

На час проведення заходу - постійні та тимчасові.

Аналіз зосереджується на внутрішніх факторах, що залежать від діяльності суб'єкта господарювання, на які він має можливість впливати, регулювати їх вплив і певною мірою контролювати його [34].

Внутрішні фактори охоплюють:

- галузь організації;
- структуру продукції (послуг), асортимент товарів, їх частка в платоспроможному загальному попиті;
- суму сплаченого статутного капіталу;
- величину витрат, їх динаміка порівняно з грошовими доходами;
- стан активів і фінансових ресурсів, у тому числі запасів і резервів, їх склад і структура.

Зовнішні фактори відносять до умов управління економікою, переважаючих у суспільстві техніки та технологій, платоспроможного попиту та рівня доходів споживачів, політики державних податкових знижок, нормативно-правових актів щодо контролю за діяльністю організації, зовнішньоекономічних зв'язків, системи цінностей суспільства тощо. До таких факторів підприємство повинно завжди адаптуватися до їх впливу.

Шеремет А. Д. вважає, що «основними детермінантами фінансового стану є: по-перше, виконання фінансового плану та поповнення потреби в власному капіталі за рахунок прибутку та, по-друге, оборотність товарно-матеріальних цінностей.»[62 с.29].

Втрата фінансової стійкості означає, що компанія очікує збанкрутувати з усіма наслідками аж до її ліквідації, якщо не будуть вжиті швидкі та ефективні дії, заходи щодо відновлення фінансової стійкості.

Проблема фінансової стійкості компаній, що працюють в умовах ринкової економіки, є однією з найважливіших не тільки фінансових, а й загальноекономічних проблем. Важливе значення для економіки в цілому має фінансова стійкість окремих економічних одиниць. Ефективне і безперебійне

функціонування підприємств, як окремих елементів економіки в єдиному, укрупненому механізмі, забезпечує його нормальну, добре функціонуючу роботу. Погіршення фінансової стійкості окремого підприємства неминуче призведе до збоїв у роботі господарського механізму. Неплатоспроможність негативно впливає на динаміку виробництва і виявляється у зниженні ефективного попиту на виробничі ресурси, збільшенні заборгованості перед постачальниками, різному рівні бюджетів, позабюджетних фондів, зарплати корпоративних працівників, банків, виплати дивідендів власникам тощо.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок, що фінансова стійкість підприємства відіграє дуже важливу роль у забезпеченні сталого розвитку як окремих компаній, так і суспільства в цілому.

Сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом та використанням фінансових, економічних та трудових ресурсів, що забезпечує платоспроможність і кредитоспроможність та розвитку підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні прийнятних умов ризику.

Фінансова стійкість підприємства – це певний стан бухгалтерського обліку підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність. В результаті будь-якої операції фінансовий стан компанії може залишитися незмінним, покращитися або погіршитися.

Фінансова стійкість підприємства - це характеристика, що показує стабільний дохід, що перевищує витрати, вільне управління коштами та їх ефективне використання в безперервному процесі виробництва та реалізації продукції. Він формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності і є найважливішою складовою загальної стійкості підприємства [7].

Аналіз фінансової стійкості на певну дату дозволяє визначити, наскільки добре підприємство розпоряджалося своїми фінансовими ресурсами в період до цієї дати. Важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав вимогам ринку та відповідав потребам розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства, а кошти на

розвиток виробництва та надлишок – гальмують розвиток, обтяжуючи підприємство надмірними запасами і резервами.

Аналіз балансу дозволяє визначити стан фінансової стійкості підприємства (табл. 1.2):

Таблиця 1.2

Характеристика станів фінансової стійкості підприємства

<i>Стан фінансової стійкості</i>	<i>Характеристика</i>
Абсолютна стійкість фінансового стану	Власний капітал більший за необоротні активи й товарні запаси разом. Власного капіталу в такому випадку вистачає не тільки на те, щоб фінансувати необоротні активи, а і на те, щоб покрити товарні запаси.
Нормальна стійкість фінансового стану	Власний капітал і довгострокові кредити повністю фінансують необоротні активи та товарні запаси.
Нестійкий фінансовий стан	Товарні запаси частково фінансуються короткостроковими зобов'язаннями перед зовнішніми контрагентами
Критична стадія фінансової стійкості	Фінансування товарних запасів відбувається недопустимими джерелами.

Джерело: [17]

Крім того, можна визначити показники структури капіталу, оскільки в довгостроковій перспективі визначають рівень балансу, інтересів власників і кредиторів підприємства та залежність фінансової політики компанії від позикових активів та його платоспроможності.

На фінансову стійкість підприємства впливає багато факторів:

- позиція компанії на товарному ринку;
- виробництво та випуск дешевої продукції на замовлення;
- потенціал компанії для ділового співробітництва;
- ступінь її залежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів;
- наявність неплатоспроможних боржників;
- ефективність господарсько-фінансової діяльності.

Ці фактори можна класифікувати:

За місцем розташування (зовнішнє і внутрішнє);

За важливістю результату (первинний і другорядний);

За структурою (проста і складна);

За тривалістю діяльності (постійна та тимчасова).

1.2. Система управління фінансовою стійкістю підприємства

Управління фінансовою стійкістю забезпечує платоспроможність і кредитоспроможність підприємства. Правильно зкомпанована структура капіталу підприємства дозволяє своєчасно погашати борги, та створює можливість розширювати свою діяльність за допомогою залучення кредитних ресурсів. Головними ознаками переваги фінансово стійкого підприємства над іншими суб'єктами господарювання виступає [12]:

- отримання кредитних та інвестиційних коштів;
- незалежність вибору постачальників сировини та персоналу;
- гнучкість до непередбачуваних витрат та інших ризиків.

Фінансова стійкість тісно пов'язана з такими показниками фінансового стану підприємства, як: прибутковість, інвестиційною привабливістю, ліквідністю балансу.

Оцінка фінансової стійкості виконує завдання визначення, наскільки підприємство здатне протистояти негативному впливу різних факторів, що впливають на його фінансовий стан. Результат такого аналізу повинен привести до висновку про те, чи здатна організація здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток, розвиватися будучи економічно незалежною та ймовірність того, що фірма збереже цю позицію в нестабільному середовищі. Система управління фінансовою стійкістю компанії моделюється як взаємодія ресурсів, які являють собою перехрещення чотирьох сфер, які формують багато фінансових відносин, де як правило персонал (людські ресурси) є центром усієї системи. Це пов'язано з тим, що людина є головним початком розвитку всіх фінансових відносин (рис.1.1). Представлена модель існує абстрактно, але, з одного боку, вона може показати взаємозалежність факторів, що впливають на ефективність

управління фінансовою стійкістю, а з іншого – формує блоки ключових показників, що відображають характер фінансових відносин у залученні ресурсів підприємства. За допомогою механізмів пріоритетного та орієнтаційного управління досягається збалансована система управління фінансовою стійкістю підприємства.

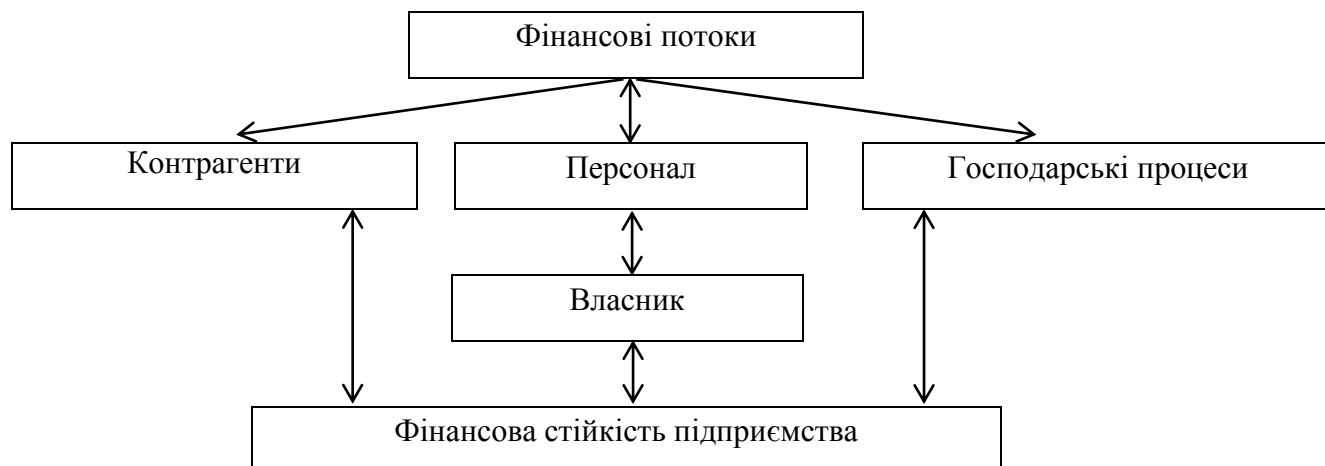

Рис. 1.1. Модель взаємодії елементів системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено відповідно до [64].

Орієнтаційний механізм управління фінансовою стійкістю підприємства передбачає відбір домінуючих факторів на основі своїх стратегічних цілей. На цьому етапі, враховуючи модель взаємодії елементів системи управління фінансовою стійкістю, відбувається пошук проблемних етапів трансформації фінансових ресурсів та причини негативних факторів, що знижують фінансову стійкість підприємства. Якщо проблеми з факторами транзакцій виникли через брак фінансових активів, розглядаються ключові показники ефективності в блоці «Фінансові потоки», якщо низька фінансова стійкість пов'язана з недостатньою рентабельністю, розглядаються ключові показники ефективності для блоку «Контрагенти». Якщо виникають проблеми, які негативно впливають на фінансову стійкість підприємства при трансформації фінансових активів в окремі процеси діяльності та окремих процесів діяльності у витрати, тоді виникає потреба аналізу результатів трансформаційних факторів - «Господарські

процеси». Також потрібно враховувати результативність роботи персоналу при виникненні проблем на будь-якому підрозділі.

Після виявлення негативних факторів, що знижують фінансову стійкість підприємства, впроваджується механізм відбору пріоритетності впливу на фінансову стійкість підприємства, коли проблемні об'єкти взаємодіють з відповідними профільними підрозділами компанії на відповідному етапі трансформації. Таким чином, головна мета збалансованої системи управління фінансовою стійкістю підприємства — виявлення та усунення факторів, які негативно впливають на рівень фінансової стійкості на всіх етапах трансформації організації, шляхом розбиття стратегічних цілей для планування операцій та відстеження їх досягнення [27].

Наступні основні блоки забезпечують систему управління фінансовою стійкістю компанії:

1. Аналітичний блок - система обробки обліку підприємства для подальшого прийняття управлінських рішень у сфері управління фінансовою стійкістю. Аналітичний блок заснований на теорії вартості бізнесу.

Теорія вартості бізнесу забезпечує структуру інтегральних моделей економічної діяльності, в яких управлінські рішення розглядаються як вплив на ринкову вартість фірми. Основним досягненням інтегральних моделей є забезпечення кількісної оцінки впливу від реалізації запланованих заходів між такими основними блоками підприємства як [58]:

- 1) оперативна діяльність;
- 2) фінансова діяльність;
- 3) інвестиційна діяльність.

Крім перерахованих вище методів розрахунку фінансової стійкості, інтегральні моделі, в яких управлінські рішення розглядаються як вплив на ринкову вартість бізнесу, можуть надавати такі результати вимірювання:

- розрахунок оптимального розміру і структури виробництва і реалізації з урахуванням еластичності попиту на різних ринках, функцій витрат різних виробничих ліній, фондомісткості кожного товару та інших факторів;

- забезпечення розрахунку оптимального розміру та структури залучених джерел фінансування;
- кількісне визначення пропорції оптимального розподілу прибутку.

2. Блок обліку - система документообігу управлінського, фінансового та маркетингового обліку для інформаційного забезпечення управлінських рішень. «Обліковий блок» означає внутрішню та зовнішню систему документообігу, яка забезпечує збір даних для управління, економічного планування фінансової стійкості компанії та для складання консолідованої фінансової звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, включаючи розкриття суттєвих фактів діяльності підприємства. Слід зазначити, що бухгалтерський облік також можна вести за допомогою паперової документації та програмного забезпечення.

Найважливішими пунктами підрозділу обліку є: уніфікація даних (витрати, основні засоби та капітальні вкладення, фінансові результати, оборотні засоби, джерела фінансування); єдина система розрахунку планових і фактичних параметрів для включення до бази даних; стандартизація подачі даних: розробка форм звітності фінансової стійкості підприємства для подальшого представлення ряду вповноваженим особам.

3. Організаційний підрозділ - структура управління (координаційні, регулюючі, контролюючі функції впливу діяльності підрозділів управління на інші об'єкти), що забезпечує процес управління та фінансового планування відповідно до ступеня фінансової стійкості підприємства.

Загалом організаційний блок являє собою:

- кількість управлінських підрозділів компанії та її ресурси;
- функціональний розподіл діяльності між відділами управління;
- регулювання підрозділів управління (система підпорядкування та координації), що забезпечує динамічний (постійно повторюваний) процес фінансової стійкості підприємства.

Три основні елементи організаційного блоку:

- система управління інформацією для цілей планування та контролю;

- система субпідряду різних частин організаційної структури для збору й обробки інформації та для прийняття управлінських рішень;
- система управління відповідно до центрів відповідальності (адміністративні центри витрат, регулюючі центри витрат, центри доходів, центри прибутку, центри інвестицій, інноваційні центри), фінансові стимули для керівництва різних відділів та «ступінь свободи» для створення системи в контексті управління витратами.

Останній пункт дуже важливий, оскільки збалансована система управління фінансовою стійкістю компанії включає не тільки планові та контролюючі, а й стимулюючі функції, тобто керівники відділів, повинні мати зацікавленість таким чином, щоб їхня поведінка мала позитивний вплив на фінансові результати підприємства в цілому. Для великих компаній функція управління фінансовою стійкістю (збільшення доходу власника) полягає у створенні ефективної системи стимулювання та «включенні» її в загальну стратегію розвитку бізнесу кожного виробничо-збутового підрозділу, дочірньої компанії та філії.

4. Програмно-технічний блок - програмний продукт, що підтримує аналітичні, бухгалтерські та організаційні підрозділи управління фінансовою стійкістю.

Підвищення якості збалансованої системи управління фінансовою стійкістю підприємства можна досягти шляхом застосування комплексних програмно-технічних рішень, що входять до складу програмно-апаратного блоку системи. В результаті впровадження програмно-технічних блоків можна буде швидко і достовірно оцінити ступінь фінансової стійкості підприємства, централізувати управління фінансовими активами та контролювати наскрізний матеріальний потік, що виражається в контроль витрат на всіх етапах виробничого циклу, управління конкурентоспроможністю підприємства, підвищення його інвестиційної (у тому числі інноваційної) активності.

В умовах інвестиційно-інноваційної економіки під час теоретичного дослідження характеристик системи управління, що забезпечує фінансову

стійкість підприємства, були визначені та сформульовані інституційні основи та принципи [48].

Під інституційними принципами розуміються умови, які створюють організаційний контекст, необхідний постійного управління фінансовою стійкістю компанії. Ці принципи розвивалися протягом досить довгого часу і насамперед пов'язані з розробкою стандартів та кодексів поведінки для працівників, які керують фінансовою стійкістю бізнесу у своїй основній діяльності. Інституційні принципи полягають у наступному [59 с. 69]:

- 1) стратегічна спрямованість підприємства на збільшення його ринкової вартості;
- 2) персонал підприємства як чинник створення вартості;
- 3) зв'язок між діяльністю у фінансовій сфері та іншою діяльністю підприємства;
- 4) забезпечення безперервності діяльності, спрямованої на управління фінансовою стійкістю підприємства;
- 5) узгодженість рішень щодо поточних (оперативних) та стратегічних напрямів діяльності;
- 6) вплив нематеріальних факторів на створення вартості та їх орієнтація на облік;
- 7) управління фінансовою стійкістю зумовлюється використанням ресурсно-факторного підходу в рамках розвитку та еволюції економіки;
- 8) різноманітність стилів управління фінансовою стійкістю компанії на різних етапах її життєвого циклу.

У принципах викладено заходи, які мають послідовно реалізовуватися за умов інвестиційно-інноваційної економіки, запровадження та функціонування системи управління фінансовою стійкістю підприємства. Принципи організації такі:

- 1) виділення ключових процесів підприємства;
- 2) облік динамічності зовнішнього середовища під час переходу до інвестиційно-інноваційного, соціально-орієнтованого розвитку економіки;

3) створення збалансованої системи управління фінансовою стійкістю, що ґрунтується на оцінці фактичного ступеня фінансової стійкості підприємства;

4) система стимулювання, яка підтримує діяльність, спрямовану на управління фінансовою стійкістю підприємства.

Концептуально, систему управління фінансовою стійкістю підприємства можна відобразити за допомогою моделі, яка описує послідовність необхідних етапів розробки та проектування урівноваженої системи управління фінансовою стійкістю[59 с. 70]:

1. Проведення оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства (макросередовище, можливостей організації);

2. Розробка урівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства (формулювання цілей, порівняння планових показників із фактичними, постановка задач);

3. Впровадження урівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства (розробка механізмів застосування, використання структурних змін);

4. Моніторинг та оцінка (контроль за виконанням розроблених заходів, оцінка досягнення певного ступеня фінансової стійкості, коригування стратегічного та оперативного управління).

Оцінку, прогнозування та моніторинг зовнішнього середовища і потенціалу компанії, на яких базується модель управління фінансовою стійкістю, слід подати окремо. Це має зв'язок з тим, що ці сфери бізнесу необхідно оцінювати постійно і цей процес зазвичай не виділяють на окремий етап.

Потрібно враховувати, що до факторів макросередовища підприємство повинне пристосовуватись, на відміну від факторів внутрішнього середовища, які можна контролювати. Такий підхід підвищує рівень контролю над змінами у зовнішньому середовищі. Врахувавши отримані результати відбувається розробка та впровадження урівноваженої системи управління фінансовою стійкістю організації. Фаза оцінки та контролю завершує процес управління фінансовою стійкістю компанії у безперервному циклі.

Оцінка макросередовища включає виявлення зовнішніх факторів, що знижують ефективність діяльності з причин, не пов'язаних безпосередньо з діяльністю підприємства, залежно від економічного і політичного стану держави, світового ринку, структури та стану галузі.

Зовнішні фактори ризику компанії доцільно оцінювати за такими параметрами:

1) загальноекономічні (законодавча база; державна податкова політика; впровадження результатів науково-технічного прогресу; умови кредитування; форми та види державної підтримки);

2) економічні (галузева структура економіки; природноресурсний потенціал; інвестиційні процеси; рівень інфляції; система державно-суспільної підтримки; масштаби тіньової економіки);

3) соціально-демографічні (чисельність постійного населення; статеві-вікова структура населення; природний рух населення; міграція; рівень урбанізації; рівень доходів населення; рівень безробіття; рівень освіти населення).

При розробці системи управління фінансовою стійкістю необхідно враховувати не тільки зовнішнє, а й внутрішнє середовище підприємства. Повинен бути оцінений потенціал компанії, виявлено ступінь фінансової стійкості (на основі комплексної оцінки), визначено сильні та слабкі сторони компанії, можливості та загрози, які вже існують або виникають у її середовищі [30].

Продемонстровано такі характеристики SWOT-аналізу, вивчення яких дозволяє скласти перелік слабких і сильних сторін бізнесу та вже існуючих чи виникаючих у корпоративному середовищі можливостей та загроз (табл. 1.3).

Існує перелік факторів частина яких використовується для аналізу зовнішнього середовища, а друга частина для аналізу внутрішнього середовища підприємства. Оцінка, прогнозування та моніторинг зовнішнього середовища дозволяє виявити можливості та загрози, що виникають при управлінні вартістю компанії. Оцінка внутрішнього середовища допомагає виявити сильні та слабкі сторони, які стимулюють чи пригнічують зростання фінансової стійкості підприємства [41]. На етапі SWOT-аналізу розраховується інтегральний показник

ступеня фінансової стійкості, а також проводиться факторна оцінка, яка дозволяє визначити аспекти бізнесу, що підлягають модифікації. Крім того, з урахуванням прогнозування макроекономічних показників можна використовувати імітаційне моделювання для розрахунку планового рівня інтегрального показника ступеня фінансової стійкості та обліку зміни величини вартісних факторів у наступних періодах [17].

Таблиця 1.3

Стратегічна оцінка сильних та слабких сторін, можливостей та загроз урівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства за SWOT-аналізом

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
Добре опрацьована функціональна стратегія	Немає чіткого стратегічного спрямування розвитку
Адекватні фінансові активи	Застаріле обладнання, низька прибутковість через високу ціну на енергоресурси та паливо
Сприятливе враження, яке склалося про підприємство у контрагента	
Визнаний лідер ринку	Нестача управлінського таланту та вмінь
Повна компетентність у ключових питаннях	Відсутність певних здібностей та навичок у ключових галузях діяльності
Економія на масштабах діяльності	
Власна технологія	Стратегія підприємства, яка погано зарекомендувала себе, спричинивши внутрішні виробничі проблеми
Вміння уникати сильного конкурентного тиску	Відставання в області досліджень і розробок
Порівняно низькі витрати	Занадто вузький асортимент продукції, недостатній імідж на ринку, погана збутова мережа
Покращені рекламні компанії	Незадовільна організація маркетингової діяльності
Провірений менеджмент	Нестача коштів на фінансування необхідних змін у стратегії
Досвід у розробці нових товарів	
Позитивний досвід	Вартість кожного товару вища, ніж у його основних конкурентів
Ефективні можливості для бізнесу	
Високий рівень технічної компетентності	Інше
Інше	

Продовження табл. 1.3

<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
Шляхи розширення асортименту продукції для задоволення більшої кількості потреб контрагентів	Способи виходу на закордонні конкурентні ринки з меншими витратами
Здатність реагувати на нові групи клієнтів та виходити на нові ринки і сегменти	Збільшення продажів аналогічних продуктів
Можливість швидкого розвитку у зв'язку з різким зростанням попиту на ринку	Повільне зростання ринку
Зниження бар'єрів для торгівлі на привабливих зарубіжних ринках	Несприятливі зміни обмінного курсу та торгової політики
Послаблення позицій підприємств-конкурентів	Жорсткі законодавчі вимоги
Вертикальна інтеграція	Висока залежність від зниження попиту та етапу життєвого циклу розвитку підприємства
Поява нових технологій	Зростання вимог до підприємств
Здатність застосовувати навички та технічні ноу-хау до нових продуктів	Зміна потреб та смаків контрагентів
	Несприятливі демографічні зміни
Інше	Інше

Джерело[49]

Це є початковий етап створення урівноваженої системи управління фінансовою стійкістю. Схематично наведено заходи, проведені на етапі обстеження зовнішнього та внутрішнього середовища компанії, та виділені результати, які мають бути досягнуті як вихідні дані для розробки системи управління фінансовою стійкістю (рис. 1.2).

Центральне місце у моделі займає етап проектування системи управління фінансовою стійкістю компанії, оскільки на ньому приймаються важливі стратегічні рішення щодо вибору стилю управління фінансовою стійкістю з урахуванням етапів життєвого циклу, каналів зв'язку та очікувань зацікавлених сторін. Послідовне формулювання обраного напрямку розвитку мети (якісне вираження), яка переходить у завдання (кількісне вираження) підвищує ефективність управління фінансовою стійкістю компанії та дозволяє контролювати досягнення цілей. Вхідною інформацією для цього процесу є стан

економічного середовища, поточний стан компанії та, по можливості, динаміка показників фінансової стійкості.

До регулюючих факторів відносяться нормативно-правова база, пріоритети управління та стратегічні цілі. Результатом є опис цілей (стратегічних завдань) та розробка плану дій, виконання яких дозволить компанії досягти бажаного стану. Цей процес також включає оцінку можливості досягнення поставлених цілей (виходячи з наявності необхідних і достатніх ресурсів, таких як гроші, людські ресурси і час) і вирішення конфліктів. Якщо буде прийняте реалістичне рішення, воно буде схвалено; в іншому випадку приймається рішення про зміну стратегічних цілей, які потім переглядаються.

Процес впровадження збалансованої системи управління фінансовою стійкістю включає розподіл оборотних коштів і матеріальних активів, терміни реалізації основних заходів і погодження з виконавцем.

Системи можуть бути стандартизовані. Пакет заходів варіюється в залежності від стану зовнішнього та внутрішнього середовища компанії. У разі виникнення проблем, пов'язаних з інвестиційною та інноваційною діяльністю, ресурси будуть спрямовані на усунення низької ефективності інвестиційних та інноваційних проектів, підвищення інвестиційного потенціалу та подальший розвиток, а сума, що залишилася, буде спрямована на підтримку досягнутого фінансового забезпечення та кредитоспроможність [53].

Врахування ризику є важливим для промислових підприємств під час управління їх фінансовою стійкістю. Хоча проблема прогнозування та оцінки фінансової стійкості нині певною мірою вирішено, ризик зниження фінансової стійкості промислових компаній важко мінімізувати [9].

Враховуючи унікальність кожної компанії, доцільно припустити, що склад факторів ризику, що знижують фінансову стійкість, унікальний у кожної компанії, хоча загальні види ризику неминучі. Доцільно підкреслити, що фінансові менеджери повинні використовувати своє професійне судження для оцінки ризиків, пов'язаних із втратою компанією фінансової стійкості, та розробляти процедури зниження цього набору ризиків до прийняттого рівня.

Рис. 1.2. Процес оцінки внутрішнього та зовнішнього середовища промислового підприємства

Джерело [25 с. 6]

Оцінюючи негативний вплив факторів ризику та основні підходи до мінімізації їх фінансового впливу, можна виявити деякі поширені процедури, що ґрунтуються на традиційних методах управління ризиками, які знижують фінансову стійкість компаній (рис. 1.3).

1. Ухилення від ризику - вплив чинників ризику на кожному етапі життєвого циклу підприємства можна повністю запобігти шляхом відмови від ризику: підвищення якості активів, прибутковості, ліквідності, диверсифікації діяльності, своєчасне розкриття інформації; уникнення ненадійних аудиторів, фінансових консультантів, рекламних агенцій, із громадськістю та юристів.

2. Мінімізація ризику – використання превентивних заходів, які можуть скоротити негативні наслідки: створення систем реагування на надзвичайні ситуації, компетентні відносини щодо вимог законодавства, впровадження систем управління.

3. Передача ризику - залучення третіх осіб та передача відповідальності за непередбачувані події в межах складених договорів: хеджування ризиків та страхування.

Вибір інструментів управління ризиками які знижують фінансову стійкість компанії повинен бути заснований на ретельній оцінці наявних варіантів та враховувати такі ключові фактори:

- макроекономічні (урахування національної монетарної та фінансової політики);
- юридичні (правове врегулювання діяльності компаній окремих галузей економіки);
- організаційні (стадії розвитку підприємства, технічні можливості);
- фінансові (існуючі витрати, та витрати які можуть виникнути).

Етап моніторингу результатів та розробки системи управління ризиками вимагає забезпечення гнучкості та динамічного характеру цього процесу з метою адаптації до мінливого функціонального середовища та чинників ризику що впливає на бізнес.

Завершальним процесом у створенні збалансованої системи управління фінансовою стійкістю є етап моніторингу та оцінки, основне завдання якого – виявити будь-які відхилення від встановлених тенденцій з досягненням встановлених цілей та інтеграція оперативно-стратегічного управління у послідовний та безперебійний процес.

Таким чином, система управління фінансовою стійкістю базується наступними принципами:

- цілеспрямованість, сутність якої в тому, що зміни у фінансовій стійкості компанії повинні оцінюватися відповідно до пріоритетів кінцевої мети діяльності, яка полягає у покращенні прибутку власників компанії;

- комплексність та взаємопов'язаність, погляд на втрату фінансової стійкості повинен бути спрямований не тільки на фінансові чинники, а на всі аспекти діяльності компанії в цілому;

- динамічність, яка полягає в необхідності враховувати зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі компанії;

- узгодженість, яка потребує врахування поточних бізнес-процесів компанії (операційних, тактичних) та довгострокових орієнтирів при прийнятті фінансових рішень;

- інновації, які полягають у сприянні застосуванню процесів генерування, придбання та реалізації результатів інвестиційної та інноваційної діяльності з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства.

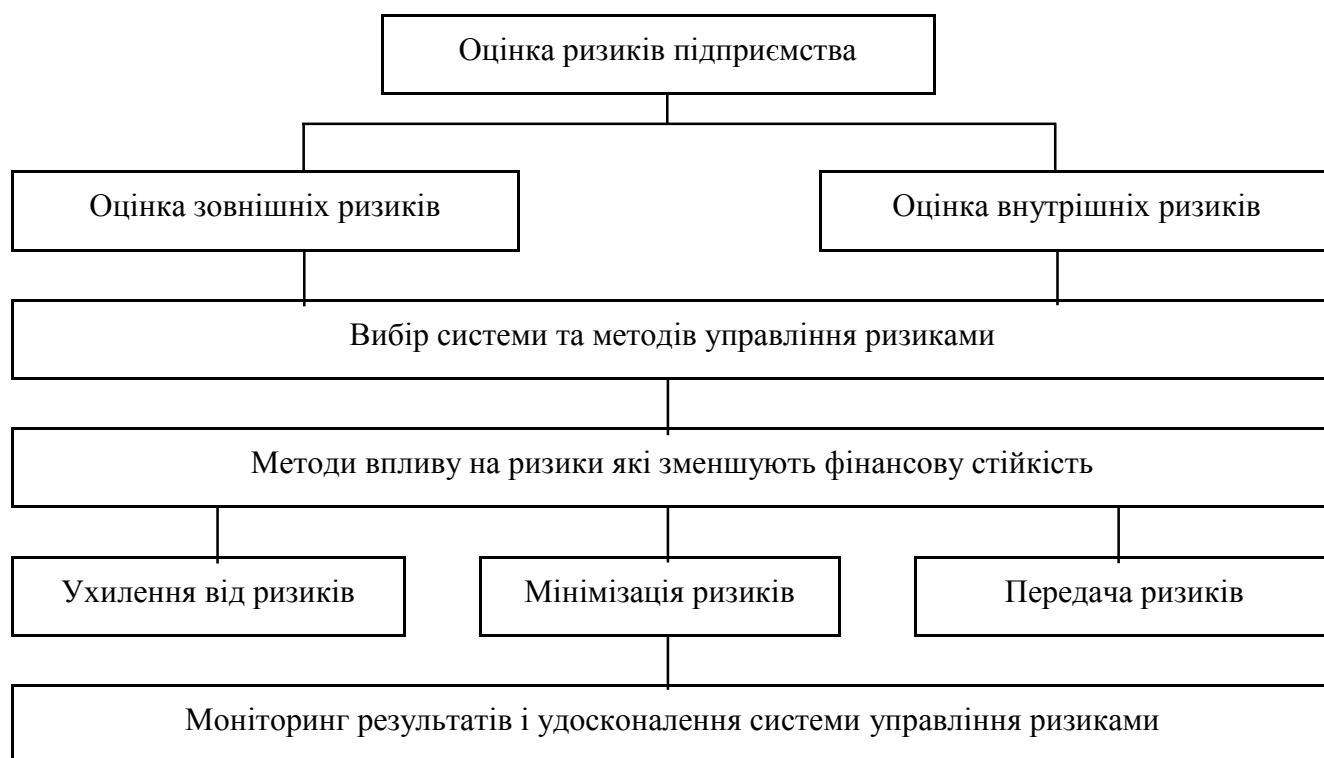

Рис. 1.3. Система управління ризиками які знижують фінансову стійкість підприємства

Джерело: [41]

Дана система управління фінансовою стійкістю компанії несе позитивний характер в тому, що фінансовий відділ може комплексно оцінити загальну картину чинників, що знижують рівень стійкості, на основі взаємозв'язків та

залежності однієї від одної різних функціональних галузей, таких як людські ресурси, фінанси та маркетинг. Нехтування взаємозв'язками між різними функціональними областями у розвитку підприємства призводить до значних перешкод у досягненні стійкості у розвитку діяльності підприємства.

Проте макроекономічна стабільність та стійкість в нинішній час є важливими передумовами при переході економіки України до соціального типу розвитку, що базується на інвестиціях та інноваціях. При таких умовах, щоб пристосуватися, підприємства повинні бути фінансово стійкими, а саме наявність всіх необхідних ресурсів, у тому числі фінансових, та здатність впровадження інновацій. Нестабільна ситуація в країні підвищує вимоги до якості фінансового управління підприємствами, для збільшення вартості компаній з впровадженням моделі стратегічного фінансового управління.

Одним з найважливіших завдань стратегічного фінансового управління є визначення фінансової стійкості, що показує інвестиційну привабливість підприємства. Недостатня фінансова стійкість призводить до неплатоспроможності компанії та нестачі ресурсів для розвитку її діяльності, тоді як не використання надлишку перешкоджає розвитку компанії та впровадженню інновацій, обтяжуючи підприємство витратами, надлишковими запасами та резервами.

Нинішній стан фінансової стійкості підприємств відображається двома взаємозалежностями, де з однієї сторони, компанії схильні до суттєвої залежності від макроекономічних чинників, які пригнічують зростання інвестиційних фондів, а з іншої сторони, нестача інвестиційних коштів створює вкрай несприятливе зовнішнє середовище для інноваційної діяльності, що погіршує інвестиційну привабливість організацій [55].

Фінансова стійкість організації має вирішальне значення успіху у реалізації інноваційних проектів. Фінансова стійкість впливає на формування та використання фінансових ресурсів для інвестиційної та інноваційної діяльності, що своєю чергою впливає на розвиток регіону та економіки країни.

1.3. Система показників оцінки управління фінансовою стійкістю підприємства.

Діагностика фінансової стійкості організації потребує комплексного підходу до відбору та формування системи її показників, яка є блоковою структурою ідентифікації, що характеризує стратегічні, короткострокові та операційні аспекти фінансової стійкості, що створюють загрози для загальної фінансової стійкості організації. Ця система включає показники ефективності діяльності, платоспроможності, стану погашення зобов'язань, рівня забезпеченості запасів та витрат економічно обґрунтованими джерелами їх покриття з урахуванням впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища та містить чотири блоки. Перший блок включає дві групи показників, що характеризують стратегічну фінансову стійкість організації. При цьому негативна динаміка даних показників свідчить лише про загрозу, але не про наявність кризового розвитку організації [57].

Перша група показників характеризує результативність функціонування організації та включає (табл. 1.4):

Таблиця 1.4

Показники результативності функціонування організації

Показник	Формула розрахунку	Оцінка показника за динамікою
1. Рентабельність реалізації (1.1)	$R_{\text{реал.}} = \frac{\text{ВП}}{\text{ЧД}} \cdot 100\%$	Збільшення
2. Рентабельність продукції (1.2)	$R_{\text{прод.}} = \frac{\text{ВП}}{\text{СВ}} \cdot 100\%$	Збільшення
3. Рентабельність активів (1.3)	$R_{\text{акт.}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{СВА}} \cdot 100\%$	Збільшення
4. Рентабельність власного капіталу (1.4)	$R_{\text{в. к.}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВК}} \cdot 100\%$	Збільшення

Джерело: [32, 63, 64]

- рентабельність виробництва та реалізації продукції, яка визначається як відношення прибутку від реалізації продукції до собівартості або виручки від

реалізації продукції. Індикатором фінансової стійкості є значення показника, нижче нуля, що ставить під питання ефективність діяльності організації;

- рентабельність активів, яка визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів. Індикатором фінансової стійкості є рентабельність активів, що не забезпечує навіть самоокупність;

- рентабельність власного капіталу, яка визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної величини власного капіталу. Індикатором фінансової стійкості є значення показника нижче за нуль, що свідчить про неефективне використання власного капіталу.

Друга група показників оцінює економічне зростання організації. Темп зростання прибутку повинен перевищувати темпи зростання виручки від реалізації, який, в свою чергу, повинен бути вище темпу зростання активів, перевищуючи одиницю. Порівняння динаміки показників дозволить оцінити або розвиток організації, або збереження досягнутих результатів.

Показники другого блоку характеризують фінансову стійкість організації та включають коефіцієнти (табл. 1.5):

Таблиця 1.5

Показники фінансової стійкості організації

Показник	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
1. Коефіцієнт автономії (1.5)	$K_{авт} = \frac{ВК - ВБ}{ВБ}$ Вк – власний капітал, ВБ – валюта балансу	> 0,5	Збільшення
2. Коефіцієнт фінансової залежності (1.6)	$K_{ф.з.} = \frac{ВБ}{ВК}$	< 2,0	Зменшення
3. Коефіцієнт фінансової стабільності (1.7)	$K_{з.ф.с.} = \frac{ВК}{ЗК}$ ЗК – залучений капітал	> 1	Збільшення
4. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами (1.8)	$K_{з.в.з.} = \frac{ВК - НА}{ОА}$ НА – необоротні активи	> 0,1	Збільшення
5. Коефіцієнт забезпеченості запасів (1.9)	$K_{з.з.} = \frac{ВСК}{СЗ}$ СЗ – сума запасів	$\geq 0,5$	Збільшення
6. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу (1.10)	$K_{ман.ВК.} = \frac{ВСК}{ВСК}$ ВСК – власний оборотний капітал	> 0,5	Збільшення

Джерело: [32, 63, 64]

- коефіцієнт автономії (коефіцієнт фінансової незалежності) характеризує відношення власного капіталу до загальної суми капіталу (активів) організації. Коефіцієнт показує, наскільки організація є незалежною від кредиторів. Чим менше значення коефіцієнта, тим більше організація залежна від позикових джерел фінансування, тим менш стійке в неї фінансове становище;

- коефіцієнт фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової автономії. Він розраховується як співвідношення пасивів до власного капіталу. Значення показника говорить про те, скільки фінансових ресурсів використовує компанія на кожную гривню власного капіталу;

- коефіцієнт фінансової стабільності характеризує покриття боргів власним капіталом. Розраховується відношенням власних коштів до позикових. Рекомендоване значення більше ніж 1. Але, як свідчить досвід багатьох підприємств, величина коефіцієнта фінансової стабільності коливається в досить широких межах залежно від галузевої належності підприємства;

- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, який визначається як відношення різниці довгострокових джерел (власного капіталу, довгострокових зобов'язань) та довгострокових активів до оборотних засобів організації. Значення показника, що наближається до критичного (менше 0,1), свідчить про можливу неспроможність, яка може виникнути в майбутньому;

- коефіцієнт забезпеченості запасів та витрат, які мають забезпечуватись шляхом економічно обґрунтованих джерел фінансування. Показник розраховується як співвідношення власних оборотних коштів і суми запасів. Недотримання цього принципу свідчить про кризовий розвиток та формування неспроможності організації у найближчому майбутньому;

- коефіцієнт маневреності власного капіталу показує частку власних коштів підприємства, спрямовану на фінансування оборотних активів. Зростання показника у динаміці свідчить про підвищення власних фінансових можливостей

підприємства, що також є позитивною тенденцією у процесі функціонування господарюючого суб'єкта.

Третій блок індикаторів виявляє моментну фінансову стійкість, тобто визначає платоспроможність організації, і включає (табл. 1.6):

- коефіцієнт загальної ліквідності, який визначається як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань організації. Значення коефіцієнта нижче 1 свідчить про небезпеку непогашення зобов'язань, а значне перевищення 2 – про надмірне нарощування активів організації;

- коефіцієнт ступеня платоспроможності, що розраховується як відношення загальної величини поточних зобов'язань до середньомісячної виручки. Критичним для формування неспроможності організації є непогашення боргів за дев'ять місяців за оптимального значення три місяці;

Таблиця 1.6

Показники платоспроможності організації

Показник	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
1. Коефіцієнт загальної ліквідності (1.11)	$Кз. л. = \frac{ОА}{ПЗ}$	> 1	Збільшення
2. Коефіцієнт ступеня платоспроможності (1.12)	$Кс. п. = \frac{ПЗ}{ЧД}$	$\geq 0,5$	Збільшення
3. Коефіцієнт швидкої ліквідності (1.13)	$Кш. л. = \frac{Деб. Заборгованість + Грошові кошти + Поточні фін. Інвестиції}{ПЗ}$	> 0,5	Збільшення
4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (1.14)	$Ка. л. = \frac{Грошові кошти + Поточні фін. Інвестиції}{ПЗ}$	> 0,2	Збільшення
5. Частка оборотних активів в загальній сумі активів (1.15)	$Частка = \frac{Вартість оборотних активів}{Вартість активів}$	За планом	За планом
6. Власний оборотний капітал (робочий капітал) (1.16)	$ВОК = ОА - ПЗ$	За планом	Збільшення

Джерело: [32, 63, 64]

- коефіцієнт загальної ліквідності, який визначається як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань організації. Значення коефіцієнта

нижче 1 свідчить про небезпеку непогашення зобов'язань, а значне перевищення 2 – про надмірне нарощування активів організації;

- коефіцієнт ступеня платоспроможності, що розраховується як відношення загальної величини поточних зобов'язань до середньомісячної виручки. Критичним для формування неспроможності організації є непогашення боргів за дев'ять місяців за оптимального значення три місяці;

- коефіцієнт швидкої ліквідності визначається як відношення грошових коштів, високоліквідних цінних паперів і дебіторської заборгованості до короткострокових зобов'язань виходячи з припущення, що матеріальні запаси не можуть бути реалізовані і перетворені в готівку. Цей коефіцієнт показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок наявних у підприємства грошових коштів, але і за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію, виконані роботи або надані послуги;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства, який характеризує негайну готовність підприємства ліквідувати короткострокову заборгованість і визначається як відношення суми грошових коштів підприємства та короткотермінових фінансових вкладень до суми короткотермінових (поточних) зобов'язань;

- частка оборотних коштів в активах характеризує наявність оборотних коштів у всіх активах підприємства у відсотках;

- власний оборотний капітал - показник фінансової стійкості та ліквідності компанії, який являє собою суму грошових коштів, що залишилася після виключення зобов'язань фірми зі своїх оборотних активів. Якщо значення показника від'ємне, то в компанії недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. Це створює ризик втрати ліквідності та стійкості. Для визначення причини такого фінансового стану необхідно більш детально вивчити структуру активів і фінансових ресурсів.

Показники четвертого блоку характеризують фінансову безпеку організації та дозволяють провести оцінку за двома напрямками:

- небезпека банкрутства, коли значний приріст боргових зобов'язань свідчить про можливі судові санкції та виникнення банкрутства. Збільшення періоду оборотності кредиторської заборгованості та перевищення його дев'яноста днів свідчить про погіршення платіжної дисципліни організації. Коефіцієнт незалежності, що розраховується як відношення власного капіталу до валюти балансу, відображає ступінь автономності та загрозу фінансової стійкості підприємства;

- загроза рейдерства, яка значною мірою залежить від якісних факторів провадження діяльності організацією, та перерозподіл власності може спровокувати банкрутство або проявитися через нього, тому необхідна оцінка сукупного впливу ендогенних та екзогенних факторів.

Таким чином, рівень фінансової безпеки організації залежить від того, наскільки ефективно її керівництво здатне уникнути можливих загроз та ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього середовища організації.

У «Додатку А» наведено алгоритм оцінки фінансової стійкості організації, який дозволяє скоординувати результати фінансового аналізу, прогнозування банкрутства та висновки щодо доцільності можливого фінансового оздоровлення.

У разі виявлення кризового розвитку організації необхідно правильно визначити причини кризової ситуації, їхній взаємозв'язок та прояви на кожному етапі життєвого циклу організації, а також встановити можливість її фінансового оздоровлення. З цією метою можливе використання матричної процедури, що полягає у побудові двох матриць, а саме «матриці причин» та «матриці методів». У першій матриці у вертикальному стовпці відзначаються усі виявлені кризові прояви. У горизонтальному стовпці вказуються виявлені причини, як стандартні, так і нові, сформульовані та засновані на аналізі. Матриця дозволяє визначити загальні проблеми досліджуваних областей і сформулювати причини прояву кризових явищ більш точно. У другій матриці вертикальний стовпець є набір виявлених причин з першої матриці, а горизонтальний - набір антикризових заходів на кожному етапі життєвого циклу організації. Дані матриці дозволяють

не тільки визначити причини кризових явищ, але й визначити їх взаємозв'язок, що дозволяє більш глибоко розв'язувати проблеми, що виникли в організації. Також матриці можуть бути засобом моніторингу та діагностики фінансової стійкості організації.

Фінансове оздоровлення - це процес розробки та реалізації комплексної антикризової стратегії діяльності організації, спрямованої на відновлення платоспроможності підприємства у поточному періоді та забезпечення оптимального використання його фінансового потенціалу у довгостроковій перспективі. Ефективними засобами фінансового оздоровлення організації є зміна структури та складу органів управління організації; стягнення дебіторську заборгованість; залучення інвестицій. Фінансове оздоровлення організації є доцільним у тому випадку, якщо криза обумовлена прорахунками керівництва та організація має невикористаний фінансовий потенціал.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю

Одним з найголовніших завдань Української держави – знаходження взаємовідносин між державним регулюванням та ринковим пристосуванням.

На етапі становлення ринкової економіки перед державою постають такі основні завдання: по-перше – формування нової системи відносин власності, які притаманні змішаній, багатоукладній економіці; по-друге, формування основних елементів ринкової інфраструктури; по-третє, сприяння становленню підприємництва. До того ж формування цього сектору економіки не може бути пущене на самоплив, а вимагає чіткого ініціювання, регулювання та підтримки з боку держави. Найважливіша функція держави – розробка законодавства та забезпечення виконання законів, тобто – правове регулювання. Що, власне, і визначає роль держави в ринковій економіці.

Правова база підприємства – це сукупність офіційних письмових (виданих) документів, що приймаються у певній формі правотворчим органом. Під правовою нормою слід розуміти загальнообов'язкове державне розпорядження постійного чи тимчасового характеру. Основне призначення нормативно-правових документів полягає у закріпленні правової інформації, у наданні словами юридичного значення та у доведенні правил поведінки до адресата.

Значення підприємства для розвитку національної економіки та суспільного життя є незаперечним і винятково важливим. Але, незважаючи на місце, яке займає, та роль, яку відіграє підприємство в національній економічній системі, саме підприємство є досить вразливим і залежить від багатьох факторів, що формують так зване підприємницьке середовище. Так, підприємництво не здатне повною мірою протистояти таким проблемам сучасної ринкової економіки, як монополізм, постійне порушення рівноваги між сукупним попитом і сукупною пропозицією, ускладнення відтворювальних процесів, глобалізація, нестача фінансових ресурсів, інфляція тощо.

Тому власне для усунення суперечності між високою економічною та соціально-політичною значущістю підприємництва, з одного боку, і слабкою життєздатністю та вразливістю суб'єктів підприємництва в сучасній ринковій економіці, з іншого, є необхідним державне регулювання підприємницької діяльності, а також державна підприємницька політика, спрямована на створення сприятливих умов для становлення і розвитку підприємництва національної економічної системи та його підтримку. Тобу слід виділити види законодавства, які регулюють підприємницьку діяльність охарактеризовані в табл. 1.7.

Нинішнє правове та нормативне забезпечення дозволить запрацювати будь-яку систему фінансового управління. До них належать закони, укази Президента, постанови уряду, розпорядження та постанови міністерств і відомств, дозволи, статутні документи, норми, методичні вказівки, інструкції тощо.

До інформації, яка використовується при прийнятті фінансових рішень, застосовуються такі вимоги:

- 1) Достовірність – правдиве відображення стану середовища організації за певний проміжок часу;
- 2) Своєчасність – інформація повинна надходити не пізніше встановленого терміну, в гіршому випадку вона не впливає на рішення;
- 3) Повнота – використання всієї необхідної інформації, яка дає змогу максимально об'єктивно розглянути певну ситуацію;
- 4) Детальність - отримання інформації відповідно до суворо сформульованих вимог та уникнення роботи з непотрібною інформацією;
- 5) Порівнянність - здатність порівнювати дані різних періодів і різних спостережуваних, вторинних і первинних даних.
- 6) Корисність – інформація яка відіграє важливу роль, є дуже важливою при прийнятті рішень.

Таблиця 1.7

Види законодавства, які регулюють підприємницьку діяльність

Види	Що регулюють
Господарське законодавство	Визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.
Податкове законодавство	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх Адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.
Інвестиційне законодавство	Регулює інвестиційні процеси в країні, надає державні гарантії вітчизняним та іноземним інвесторам, визначає засади функціонування біржового та позабіржового ринків цінних паперів в Україні, встановлює правила здійснення операцій з цінними паперами та забезпечує контроль за діяльністю емітентів, інвесторів та професійних учасників фондового ринку.
Митне законодавство	Регулює порядок здійснення операцій з експорту та імпорту сировини, продукції, послуг; визначає ставки мита на ввезення (вивезення) сировини та продукції, встановлює пільгові ставки мита на певні групи товарів, регламентує процедуру перетину кордону країни та оформлення вантажів, забезпечує контроль за сплатою мита і митних зборів.
Валютне законодавство	Визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлює відповідальність за порушення ними валютного законодавства.

Джерело : [12,46,18]

У процесі економічного аналізу можуть бути використані такі відомості:

1. Відомості про послуги які надає підприємство:
 - інформація про види послуг і продукції;
 - Інформація про обсяги виробництва продукції та її реалізації;
 - інформація про постачальників, продавців та покупців продукції підприємства;
 - інформація про кон'єктуру, маркетингові дослідження
2. Відомості про управління підприємством:
 - інформація про способи та засоби управління;
 - інформація про внутрішню структуру управління.
3. Відомості про фінансову діяльність підприємства:
 - інформація про систему оплати праці;
 - інформація про технічну підготовку виробництва;
 - інформація про баланс підприємства;
 - внутрішні бухгалтерські та фінансові звіти.
4. Інші відомості.

Список додаткової інформації може бути розширений залежно від завдання, поставленого під час аналізу.

Одним із завдань фінансового аналізу є виявлення динаміки змін фінансового стану підприємства (тенденцій та моделей) за період, що розглядається. У зв'язку з цим база даних аналізу повинна включати дані щонайменше за один рік у кварталній (місячній) розбивці.

Від правдивості вхідних даних залежить надійність результатів фінансового аналізу та точність прийнятих за його допомогою управлінських рішень.

Джерелами даних для аналізу балансу та запасів, платоспроможності організації є типові форми фінансової звітності:

1. Баланс (форма № 1);
2. Звіт про фінансові результати (форма № 2);
3. Звіт про рух грошових коштів (форма № 3);

4. Звіт про власний капітал (форма № 4);
5. Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5).

Усі вищезазначені форми звітності підготовлені відповідно до наказу Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 № 73 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Слід сказати, що аналітична цінність бухгалтерської звітності є достатньо високою. По-перше, звітність не є конфіденційною, це означає, що будь-який кваліфікований користувач зможе отримати чимало корисної інформації. По-друге, дані звітності систематизовані, підтверджені документально, а в ряді випадків піддані аудиторській перевірці, що гарантує певний рівень достовірності та надійності поданої в ній інформації. А по-третє, бухгалтерська звітність складається і надається зацікавленим особам на регулярній основі, що дає можливість проводити динамічні зіставлення. Можна зробити висновок, що бухгалтерська звітність служить джерелом інформації про діяльність підприємства. Ретельне вивчення звітності розкриває причини досягнутих успіхів, і навіть недоліків у роботі підприємства, допомагає намітити шляхи вдосконалення своєї діяльності. Аналіз бухгалтерської (фінансової) звітності постає як інструмент виявлення проблем управління фінансово-господарською діяльністю.

Висновки до розділу 1

Добре керований аналіз економічних і фінансових аспектів діяльності компанії допомагає оцінити виконану роботу і правильно передбачити зміни для отримання максимального прибутку. Для цього проводять аналіз оцінки фінансової стійкості, тому це є пріоритетом для кожного підприємця.

Таким чином, теоретична основа для аналізу фінансового стану фірми, розглянута в цьому розділі, є основою, яка використовується на практиці для визначення платоспроможності та фінансової стійкості фірми.

Система управління фінансовою стійкістю компанії несе позитивний характер в тому, що фінансовий відділ може комплексно оцінити загальну картину чинників, що знижують рівень стійкості, на основі взаємозв'язків та залежності однієї від одної різних функціональних галузей, таких як людські ресурси, фінанси та маркетинг. Нехтування взаємозв'язками між різними функціональними областями у розвитку підприємства призводить до значних перешкод у досягненні стійкості у розвитку діяльності підприємства.

Сформована система оцінки показників, що враховує вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, дозволяє проводити діагностику фінансової стійкості та оцінку ризику банкрутства організацій. У свою чергу, розроблений алгоритм комплексної оцінки фінансової стійкості організації дозволяє скоординувати результати фінансового аналізу, прогнозування банкрутства та висновків щодо доцільності фінансового оздоровлення організації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ДП «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження є Дочірнє підприємство «Коростенський лісгосп АПК» Житомирського обласного комунального агролісогосподарського підприємства «Житомироблагроліс» Житомирської обласної ради, яке засноване шляхом реорганізації, а саме перетворення Коростенського державного лісгоспу АПК, зареєстрованого Коростенською районною державною адміністрацією 22.08.2000 року за № 270. ДП «Коростенський лісгосп АПК» зареєстроване Коростенською райдержадміністрацією 14 жовтня 2002 року за № 1-1106.

Засновником підприємства є Житомирське обласне комунальне агролісогосподарське підприємство «Житомироблагроліс» Житомирської обласної ради. Остання є органом управління майном підприємства. Отже, підприємство підпорядковується ЖОКАП «Житомироблагроліс», яке контролює його діяльність, надає відповідні повноваження керівному органу. Накази ЖОКАП «Житомироблагроліс» та рішення Житомирської обласної ради є обов'язковими для виконання дочірнім підприємством. Дане підприємство є юридичною особою і здійснює свою діяльність на основі статуту.

Підприємство у своїй діяльності керується нормами Господарського, Земельного та Лісового Кодексів України.

Метою заснування підприємства є здійснення державної політики щодо розвитку лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів, одержання прибутку за рахунок задоволення потреб населення в сировині, матеріалах та послугах підприємства.

Підприємство веде самостійний баланс, має розрахунковий, валютний і інші рахунки в установах банків, печатку встановленого зразка зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, несе відповідальність за своїми зобов'язаннями в

межах належного йому майна та майнових прав, що передані йому реорганізованим лісгосподарським підприємством у власність. Також підприємство є власником продукції, виробленої ним, одержаних доходів та іншого майна, набутого з підстав, не заборонених законом.

Лісгосп у своєму складі має підрозділи, які формуються лісничими лісництв.

До складу входить:

- 4 лісництва;
- 8 майстерських ділянок;
- 40 лісових обходів.

На даний період загальна праця земель лісового фонду лісгоспу визначається в межах 24498,5 га. і поділяється на чотири лісництва (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл площі земель лісового фонду між лісництвами

№	Назва лісництва	Площа, га	Чисельність працюючих, чоловік	Місце знаходження контори лісництв
1	Горщиківське лісництво	5933,2	13	с.Горщик
2	Меленівське лісництво	5988,5	12	с.Мелені
3	Коростенське лісництво	6530,2	14	м.Коростень
4	Ушомирське лісництво	6046,6	20	с.Ушомир
	Усього:	24498,5	59	X

Джерело: складено за даними підприємства.

Місто Коростень, у якому розташований лісгосп, вигідно перебуває на перетині автомобільних доріг і залізниць та має статус вільної економічної зони «Полісся», підприємства якої користуються пільгами в оподаткуванні.

Однією з найважливіших умов розвитку національної статистики, адаптованої до умов глобалізованої економіки, є створення та впровадження сучасної системи національних статистичних класифікацій, згармонізованих із міжнародними. Упровадження статистичних класифікацій дає можливість підняти

на якісно новий рівень статистичний аналіз стану національної економіки та прогнозування її розвитку, вивчення міжгалузевих проблем.

Основний принцип КВЕД полягає в об'єднанні підприємств, що виробляють подібні товари чи послуги або використовують подібні процеси для створення товарів чи послуг (тобто сировину, виробничий процес, методи або технології), у групи.

Основне призначення КВЕД – визначати та кодувати основні та другорядні види економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців.

Органи державної статистики розраховують основний вид економічної діяльності на підставі даних державних статистичних спостережень відповідно до статистичної методології за підсумками діяльності підприємств за рік.

Крім того, КВЕД призначений забезпечувати:

- статистичний облік підприємств і організацій за видами економічної діяльності;
- проведення державних статистичних спостережень економічної діяльності й аналізу статистичної інформації на макrorівні (складання показників національних рахунків – рахунків виробництва й утворення доходу, таблиці «витрати-випуск»);
- зіставлення національної статистичної інформації з міжнародною через застосування єдиної статистичної термінології, статистичних одиниць і принципів визначення та змінення видів економічної діяльності підприємств і організацій [8].

Основними напрямками господарської діяльності підприємства є:

1. Лісівництво.
2. Ведення діяльності, пов'язаної з побічним користуванням лісом.
3. Виготовлення, переробка та реалізація сировини, лісоматеріалів, інших матеріалів.
4. Організація оптової, роздрібної торгівлі лісопродукцією переробки, продукцією виробничо-технічного призначення.

5. Організація та експлуатація складів (як власних, так і орендованих) для зберігання експортно-імпортних вантажів та продукції внутрішнього ринку.

6. Виробництво (виготовлення, випуск) сільськогосподарської продукції та товарів народного споживання, продукції виробничо-технічного призначення, будівельних матеріалів.

7. Експорт та імпорт товарів і продукції.

8. Надання послуг: інформаційні; посередницькі при купівлі, продажу товарів народного споживання та продукції лісовиробничої та лісопереробної діяльності; постачальницько-збутові; по організації переробки сировини; пусконаладжувальні роботи в цехах деревопереробки.

Таблиця 2.2

Виробничий напрям та рівень спеціалізації ДП «Коростенський лісгосп АПК»

Назва продукції	Вартість товарної продукції тис. грн.			Питома вага (ПВі)	Порядковий номер (i)
	2019 р.	2020 р.	2021 р.		
Деревина дров'яна непромислового використання	2400,93	2920,64	1355,08	8,67	3
Деревина дров'яна промислового використання	5561,94	6765,89	16507,79	23,59	2
Лісоматеріали круглі	32427,01	38749,77	30411,06	70,09	1
Матеріали	29,0	47,7	30,0	0,08	5
Продукція	667,5	1496,0	383,93	1,9	4
Підсумок	41086,38	49980,04	48687,86	100	x

Джерело: складено за даними підприємства.

Обсяг виробництва і реалізації продукції — найважливіші показники, що характеризують виробничо-господарську діяльність підприємства.

Кількість випущеної і реалізованої продукції визначається попитом на продукцію підприємства, його матеріально-технічною базою, організаційно-технічним рівнем, ефективністю використання виробничих ресурсів.

У свою чергу обсяг продукції впливає на всі інші сторони діяльності — трудові показники, показники використання основних засобів, собівартість, витрати, прибуток від операційної діяльності, фінансовий стан підприємства.

Таблиця 2.3

Унікальні характеристики продукції або послуг підприємства

Основні види продукції та послуг	Унікальні характеристики
Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві	- вирощування будівельного лісу: посадки, пересаджування саджанців, проріджування й охорону лісів і лісосік - вирощування молодого порослевого лісу, балансової деревини та паливної деревини - діяльність лісорозсадників
Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві	- надання послуг у лісовому господарстві: • таксацію лісу • консультування з питань ведення лісового господарства • оцінку будівельного лісу • гасіння пожеж і протипожежний захист лісів • боротьбу зі шкідниками лісу - надання послуг у лісозаготівлі: • транспортування необробленої деревини у межах лісу

Джерело: складено за даними підприємства.

Дане підприємство має широкий спектор в діяльності з деревиною і завжди поліпшує її якість. Також підприємство має конкурента “ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО КОРОСТЕНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО”, але між ними конкуренція незначна, тому що вони мають постійних клієнтів (замовників) і є учасниками тендерів та аукціонів для продажу своєї продукції.

Відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями і громадянами в усіх сферах виробничої діяльності здійснюються на основі цивільно-правових угод.

Однією із основних проблем в управлінні закупівлями матеріальних ресурсів є вибір постачальника. Важливість її пояснюється не тільки тим, що на сучасному ринку функціонує велика кількість постачальників схожих матеріальних ресурсів, але, головним чином тим, що постачальник повинен бути надійним партнером підприємства в реалізації його логістичної стратегії.

Управління підприємством здійснює директор. Його призначення здійснюється наказом генерального директора ЖОКАП «Житомироблагроліс» шляхом укладання з ним контракту.

Таблиця 2.4

Основні постачальники сировини, продукції, матеріалів, комплектуючих

Назва постачальника	Вид продукції чи послуг	Частка %
1	2	3
ТОВ "Д ЛАЙТ"	- Запчастини, мастило та інше	0,4
ФОП "ГЛУШАК ІГОР ВАСИЛЬОВИЧ"	- Надання послуг з перевезення, навантаження та розвантаження лісопродукції	49,8
ФОП "АНДРІШАК ЯРОСЛАВ ЯРОСЛАВОВИЧ"	- Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві. Вантажний автомобільний транспорт	12,1
ФОП "ВОЛКІВСЬКА ВЕРОНІКА АРКАДІЇВНА"	- Надання послуг з перевезення, навантаження та розвантаження лісопродукції	8,5
ТОВ "МАКСВУД ЕКСПОРТ"	Лісопилне та стругальне виробництво	8,8
ФОП "ОЛІЙНИК ІВАН ПЕТРОВИЧ"	Надання послуг з перевезення, навантаження та розвантаження лісопродукції	13
ТОВ "АВТО ЛЕНД-АРТ"	Запчастини та інше	0,8
ТОВ "ЛІГНА УКРАЇНА"	- Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві. - Виробництво паперових канцелярських виробів. Виробництво інших виробів з паперу та картону. - Друкування іншої продукції	6,6

Джерело: складено за даними підприємства.

Підприємство самостійно визначає структуру управління і подає її на затвердження ЖОКАП «Житомироблагроліс» (проект організаційно-управлінської структури ДП «Коростенський лісгосп АПК»). Згідно зі штатним розписом на підприємстві функціонують такі структурні підрозділи: дирекція, бухгалтерія, адміністративно-господарський відділ, відділ економіки, відділ лісового господарства, служба збуту (маркетингу), служба з охорони праці, лісництва.

Керівник самостійно вирішує питання діяльності підприємства, несе повну відповідальність за його стан та діяльність, представляє підприємство в усіх установах та організаціях, розпоряджається коштами відповідно до чинного законодавства, відкриває в установах банків поточні та інші рахунки, укладає

цивільноправової угоди (договори) на суму не більше 100 000 грн. Договори, сума яких перевищує вказану суму, затверджуються генеральним директором ЖОКАП «Житомироблагроліс».

Керівник також несе відповідальність за формування та виконання фінансових планів, організацію бухгалтерського обліку та забезпечує фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій; визначає облікову політику підприємства; обирає форму бухгалтерського обліку, розробляє систему і форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій; створює необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку.

Керівник в установленому порядку приймає на роботу та звільняє з роботи працівників підприємства. Укладає угоди на тимчасові роботи зі спеціалістами. Повноваження трудового колективу реалізуються загальними зборами (конференцією) та через його виборні органи.

Керівник є представником підприємства у відносинах з організаціями, підприємствами та установами, а також з органами державного управління по всіх питаннях діяльності підприємства. У межах своєї компетенції видає накази з поточних питань господарської діяльності, які є обов'язковими для персоналу підприємства. Розробляє і виносить на розгляд і затвердження ЖОКАП «Житомироблагроліс» пропозиції та річні фінансові плани та звіти.

Контроль за діяльністю керівника підприємства здійснюється ЖОКАП «Житомироблагроліс».

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

Для того, щоб більш розширено оцінити діяльність підприємства, проведемо оцінку фінансового стану ДП «Коростенський лісгосп АПК», яка передбачає основні етапи: аналіз основних показників діяльності підприємства; аналіз майнового стану та аналіз механізму формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Для аналізу показників були використані баланс та звіт про фінансові результати підприємства за 2019-2021 роки.

Аналізуючи основні економічні показники діяльності ДП «Коростенський лісгосп АПК» (табл. 2.5), за період 2019-2021 рр. чистий дохід зріс на 7 624 тис. грн. або на 18,58%, а чистий прибуток скоротився на 1 320 тис. грн. або на 68,77% і склав 600 тис. грн., при тому, що валовий прибуток з 2019 по 2021 рік зріс на 25,35%. Дана тенденція зменшення чистого прибутку зумовлена зростанням витрат у 2021 році.

Таблиця 2.5

Основні економічні показники діяльності підприємства

№	Показник	Роки			Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		2019	2020	2021	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	41 034	49 995	48 658	7 624	18,58
2	Валовий прибуток, тис. грн.	11 758	14 926	14 739	2 981	25,35
3	Чистий прибуток, тис. грн.	1 920	1 508	600	-1 320	-68,77
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	9 224,5	11 480,5	12 086,9	2 862,4	31,03
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	5 414	6 383	6 370,7	956,7	17,67
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	3 810,5	5 097,5	5 716,2	1 905,7	50,01
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	127	124	119	-8	-6,29
8	Фондовіддача	7,76	8,71	8,34	0,58	7,47
9	Фондомісткість	0,13	0,11	0,12	-0,01	-7,69
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.	41,64	46,3	49,02	7,38	17,72
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	323,1	403,18	408,89	85,79	26,55
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	10,77	9,81	8,51	-2,26	-20,98

Джерело: складено за даними підприємства.

Середньорічна вартість активів на підприємстві з 2019 по 2021 рік зросла на 2 862,4 тис. грн. та склала 12 086,9 тис. грн. і включає в себе: середньорічну вартість необоротних активів, які зросли на 956,7 тис. грн. і склали 6 370,7 тис.

грн. та середньорічну вартість оборотних активів, які значно зросли у 2021 році порівняно з 2019 роком на 1 905,7 тис. грн. або на 50,01% і складають 5 716,2 тис. грн. Дана тенденція зростання активів на підприємстві викликана капітальними інвестиціями та зростанням дебіторської заборгованості до кінця 2021 року.

Фондовіддача порівнюючи 2019-2021 рр. зазнала позитивної тенденції зростання на 7,47% і склала 8,34 грн. проданої продукції на 1 грн. вартості основних засобів підприємства, попри те, що основні засоби і дохід протягом аналізованого періоду зростали. Фондомісткість протягом 2019-2021 рр. зменшилась на -7,69% або на 1 коп. та у 2021 р. складає 12 коп., які необхідно вкласти у основні засоби для отримання 1 грн. чистого доходу.

Середньооблікова кількість працівників у 2021 році у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 8 осіб або на 6,29 % та склала 119 осіб. Значення показника фондоозброєності праці збільшилось на 7,38 тис. грн. на особу та забезпечило зростання продуктивності праці на 26,55% у 2021 р. порівняно з 2019 р., що є наслідком оновлення технічного обладнання виробництва та підвищення його ефективності.

Тенденції спадання спостерігаються стосовно коефіцієнта оборотності оборотних активів, кількість оборотів у 2021 році у порівнянні з 2019 роком зменшилося на 2,26 од. або на 20,98% і складає 8,51 од., що є високим рівнем для підприємств даної сфери діяльності.

Для більш детальної оцінки стану підприємства, доцільно дослідити його майно. Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні активи, а також інші цінності, вартість яких відображається в балансі підприємства. Дана сторона економічної діяльності підприємства зазнає впливу з боку багатьох факторів, у числі яких знаходиться і такий, що визначається співвідношенням між необоротними і оборотними активами підприємства. На підставі даних звітності ДП «Коростенський лісгосп АПК» була сформована таблиця 2.6 з порівняльною характеристикою майна підприємства та джерел його формування.

Виходячи з даних таблиці 2.6 структура сукупного майна підприємства складається з необоротних і оборотних активів, причому питома вага необоротних активів становила 53,88 % у 2019 р., і скоротилась до 48,16% у 2021 р., тоді як

питома вага оборотних активів зазнала зворотню тенденцію зростання протягом аналізованого періоду та збільшились на 5,71 пунктів та склали 51,83%. Причиною зростання оборотних активів виявилась дебіторська заборгованість, частка якої займає 21,16% від балансу та з 2019 по 2020 рік сума зросла на 42,72% і склали 2509 тис. грн. У цілому майно підприємства за аналізований період зросло на 1213 тис. грн., або на 11,4 %, що може свідчити про зростання обсягів основної діяльності, яке у свою чергу, позитивно впливає на платоспроможність підприємства.

Таблиця 2.6

Характеристика майна підприємства та джерел його формування за балансом

Показники	На 31.12.2019		На 31.12.2020		На 31.12.2021		Відхилення 2021 р. до 2019 р.		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	5734	53,88	7032	57,08	5709	48,16	- 25	- 0,44	- 5,72
в т.ч. основні засоби	5511	51,7	5971	48,47	5696	48,05	185	3,36	- 3,74
2. Оборотні активи	4908	46,12	5287	42,92	6145	51,83	1237	25,2	5,71
в т.ч. запаси	2547	23,93	2916	23,67	2262	19,08	- 285	- 11,19	- 4,85
дебіторська заборгованість	1758	16,52	1847	14,99	2509	21,16	751	42,72	4,64
грошові кошти	397	3,73	226	1,83	436	3,68	39	9,82	- 0,05
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	5004	47,02	5915	48,02	5724	48,28	720	14,39	1,26
в т.ч. зареєстрований капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-
нерозподілений прибуток	4970	46,70	5915	48,02	5688	47,98	718	14,45	1,28
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1042	9,79	1469	11,92	377	3,18	- 665	- 63,82	- 6,61
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	4596	43,19	4935	40,06	5755	48,54	1159	25,22	5,36
БАЛАНС:	10642	100,0	12319	100,0	11855	100,0	1213	11,4	0

Джерело: складено за даними підприємства.

Власний капітал підприємства має тенденцію до зростання: у 2021 р. він збільшився на 14,39% в порівнянні з 2019 р. У 2019 р. довгострокові зобов'язання і забезпечення склали 1042 тис. грн, до 2021 року зобов'язання скоротились до 377 тис. грн, що на 665 тис. грн. більше, відносно 63,82 %. У 2019 році поточні зобов'язання і забезпечення склали 4596 тис. грн, до 2021 року зобов'язання зросли до 5755, що на 1159 тис. грн. більше, відносно 5,36%. Виходячи з даної таблиці ми можемо побачити, що з 2019 по 2021 рік. довгострокові зобов'язання були замінені поточними зобов'язаннями, дана тенденція не є позитивною і свідчить про зростання рівня фінансової залежності підприємства.

Таблиця 2.7

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. до 2021 р.	
	2019	2020	2021	+, -	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	41 034	49 995	48 658	7 624	18,58
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	29 276	35 069	33 919	4 643	15,86
Валовий: прибуток (збиток)	11 758	14 926	14 739	2 981	25,35
Інші операційні доходи	62	194	93	31	49,52
Адміністративні витрати	6 089	7 337	6 836	748	12,28
Витрати на збут	1 173	2 435	5 073	3900	332,48
Інші операційні витрати	2 284	3 250	2 136	-148	-6,47
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	2 274	2 098	794	-1 480	-65,08
Фінансові витрати	-	-	-	-	-
Інші витрати	-	-	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	2 274	2 098	794	-1480	-65,08
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	1 920	1 508	600	-1320	-68,75

Джерело: складено за даними підприємства.

Виходячи з розрахунків таблиці 2.7 можна зробити висновок що, у порівнянні з 2019 р. собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 р. збільшилася на 4643 тис. грн або на 15,86%.

Інші операційні доходи порівнюючи з 2019 р., у 2021 р. збільшилися на 4643 тис. грн.

На підприємстві значно зросли витрати: адміністративні витрати у 2021 р. порівнюючи з 2019 р. збільшились на 748 тис. грн., і склали 6836,5 тис. грн., і спостерігаючи за витратами на збут 2019 та 2021 р. було виявлено значне зростання з 2019 р. до 2021 р. на 332,48% і відповідно складають 5073 тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2020 р. зменшився на 1480 тис. грн порівняно з 2019, і було виявлено прибуток в 794 тис. грн.

При дослідженні всіх фінансових показників було виявлено, що у 2019 прибуток складав 1920 тис. грн і до 2021 р. зменшився до 600 тис. грн, відповідно на 1320 тис. грн.

Отже, отримані результати дають підстави вважати, що 2021 рік виявився найменш прибутковим, це обумовлено тим, що підприємство розраховується з зобов'язаннями.

2.3. Оцінка існуючої системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Для визначення типу поточної фінансової стійкості ДП «Коростенський лісгосп АПК» сформуємо таблицю з відношенням стану фінансової стійкості до характеристики фінансування:

Таблиця 2.8

Характеристика станів фінансової стійкості підприємства з методикою розрахунків по балансу

<i>Стан фінансової стійкості</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Методика розрахунку</i>
Абсолютна стійкість фінансового стану	Власний капітал більший за необоротні активи й товарні запаси разом. Власного капіталу в такому випадку вистачає не тільки на те, щоб фінансувати необоротні активи, а і на те, щоб покрити товарні запаси.	$OA > BOK + DK + KZ$
Нормальна стійкість фінансового стану	Власний капітал і довгострокові кредити повністю фінансують	$OA = BOK + DK + KZ$

	необоротні активи та товарні запаси.	
--	--------------------------------------	--

Продовження табл. 2.8

1	2	3
Нестійкий фінансовий стан	Товарні запаси частково фінансуються короткостроковими зобов'язаннями	$OA > BOK + DK + (K3 - D3)$
Критична стадія фінансової стійкості	Фінансування товарних запасів відбувається недопустимими джерелами.	$OA < BOK + DK + K3$

Джерело: [55]

Умовні позначення до таблиці 2,8:

ОА – оборотні активи;

ВОК – власний оборотний капітал;

ДК – довгострокові кредити і позики;

КЗ – короткострокові зобов'язання;

ДЗ – дебіторська заборгованість.

Таблиця 2.9

Визначення стану фінансової стійкості ДП «Коростенський лісгосп АПК»

Фінансова стійкість	Роки		
	2019	2020	2021
1. Абсолютна	-	-	-
2. Нормальна	-	-	-
3. Нестійка	$4908 > 312 + 1042 + (4596 - 1758)$	$5287 > 352 + 1469 + (4935 - 1847)$	$6145 > 390 + 377 + (5755 - 2509)$
4. Кризова	-	-	-

Джерело: складено за даними підприємства

Визначивши стан фінансової стійкості підприємства з таблиці 2.9, було сформовано висновок, що фінансовий стан ДП «Коростенський лісгосп АПК» протягом 2019 – 2021 рр. залишався на рівні нестійкості. Даний результат викликаний недостатністю чистого оборотного капіталу для фінансування товарних запасів, що в свою чергу зумовило використання поточних зобов'язань.

Представлено рис. 2.1 умовного балансу підприємства за 2021 р., що дозволяє створити уявлення про питому вагу активів та капіталу та допомагає сформувати шляхи їх фінансування.

Необоротні активи		Власний капітал	
Товарні запаси	<i>Чистий оборотний капітал</i>	<i>Власні оборотні кошти</i>	
		Довгострокові зобов'язання	
		Поточні зобов'язання	
Дебіторська заборгованість			
Гроші			

Рис. 2.1 Умовний баланс підприємства 2021р.

Джерело: складено за даними підприємства

Таким чином, виходячи з рис. 2.1, у 2021р. спостерігається нестача чистого оборотного капіталу, тим самим використовуються поточні зобов'язання для фінансування запасів.

Для детальнішого визначення поточного стану та динаміки зміни фінансової стійкості, запропоновано провести аналіз показників ДП «Коростенський лісгосп АПК», які тою чи іншою мірою відображають фінансову стійкість, а саме: показники результативності функціонування організації, показники фінансової стійкості, показники платоспроможності організації та проведення оцінки ймовірності банкрутства організації.

Таблиця 2.10

Показники результативності функціонування організації

Показники	Норматив	Роки			Відхилення 2021 р до 2019 р.
		2019	2020	2021	
					+, -
1. Рентабельність реалізації, %	Збільшення	28,65	29,85	30,29	1,64
2. Рентабельність продукції, %	Збільшення	40,16	42,56	43,45	3,29
3. Рентабельність активів, %	Збільшення	20,81	13,13	4,96	-15,85
4. Рентабельність власного капіталу, %	Збільшення	44,32	27,62	10,30	- 34,02
5. Рентабельність господарської діяльності, %	Збільшення	4,95	3,14	1,25	- 3,69

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень

Відштовхуючись від даних табл. 2.10 на ДП «Коростенський лісгосп АПК» спостерігаючи за рентабельністю 2019-2021 рр. позитивна тенденція збільшення відбувалась з рентабельністю реалізації та продукції: рентабельність реалізації зросла на 1,64% та становить 30,29% у 2021 р., та рентабельність продукції яка зросла на 3,29% і склала 43,45% у 2021 р.

Негативної тенденції зменшення за 2019-2021 рр. зазнали такі показники рентабельності: рентабельність активів до 2021 р. зменшилася на 15,85 копійки та склала 4,96 копійок на кожен вкладену гривню активів; рентабельність власного капіталу значною мірою впала на 34,02 копійки та склала 10,3 копійок на кожен вкладену гривню власного капіталу; рентабельність господарської діяльності в якій відбулась негативна динаміка зниження на 3,69, і на даний час становить 1,25 копійок чистого прибутку при одній гривні витрат.

Таблиця 2.11

Показники фінансової стійкості організації

Показники	Норматив	Роки			Відхилення 2021 р до 2019 р.
		2019	2020	2021	
					+, -
1. Коефіцієнт автономії	>0,5	0,47	0,47	0,48	0,01
2. Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	2,13	2,08	2,07	-0,06
3. Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	0,89	0,92	0,93	0,05
4. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	>0,1	- 0,15	- 0,21	0,01	0,14
5. Коефіцієнт забезпеченості запасів	≥ 0,5	0,12	0,12	0,17	0,05
6. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	>0,5	0,06	0,06	0,07	0,01

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень

Проаналізувавши табл. 2.11 з показниками фінансової стійкості ДП «Коростенський лісгосп АПК» було зроблено висновки.

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) протягом аналізованого періоду не має чіткої тенденції. У 2021 р. коефіцієнт становить 0,48 і знаходиться нижче нормативного значення – 0,5. Даний показник означає те, що частка власного капіталу менша за половину всього майна та свідчить про залежність підприємства від позикових джерел.

Фінансова залежність компанії знизилась на 0,06, і у 2021 р. на кожну гривню власних коштів припадає 2,07 гривні фінансових ресурсів. Однак значення показника знаходиться не в критичних межах, тому фінансові ризики компанії знаходяться на прийнятному рівні.

Коефіцієнт фінансової стабільності за даний період збільшився на 0,05 і у 2021 р. вказує на те, що 0,93 грн. власного капіталу припадає на 1 грн. зобов'язань підприємства. Даний показник підпадає під нормативні значення, тому підприємство можна вважати стабільним.

Протягом 2019-2021 рр. коефіцієнт забезпеченості власними засобами зазнавав позитивної динаміки зростання при негативній оцінці за нормативним значенням менше – 0,1, та у 2021 році становив 0,01, або 0,01 грн. оборотного власного капіталу в 1 грн. оборотних активах підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами з 2019 по 2021 р. збільшились на 0,07 і у 2021 р. на кожну гривню запасів припадає 0,17 грн., що не відповідає нормативу. За даний період ДП «Коростенський лісгосп АПК» не було здатне повністю профінансувати формування запасів за рахунок постійних джерел фінансування.

Маневреність робочого капіталу підприємства протягом аналізованого періоду знаходиться нижче нормативного значення та у 2021р. на кожну гривню власного капіталу припадає 0,07 грн. власних робочих коштів. Значення показника говорить про те, що на підприємстві майже весь власний капітал фінансує необоротні активи.

Таблиця 2.12

Показники платоспроможності організації

Показники	Норматив	Роки			Відхилення 2021 р до 2019 р. +,-
		2019	2020	2021	
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	> 1	1,07	1,07	1,07	0,00
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 0,5	0,51	0,48	0,67	0,16
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,09	0,05	0,08	- 0,01
4. Частка оборотних активів в загальній сумі активів	За планом	0,46	0,43	0,52	0,06
5. Власний оборотний капітал (робочий капітал)	Збільшення	312	352	390	78

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень

Виходячи з даних табл. 2.12, сформовано висновки показників платоспроможності ДП «Коростенський лісгосп АПК».

Загальна ліквідність підприємства протягом 2019-2021 рр. залишилась на одному рівні, тому у 2021 р. 1,07 гривень поточних активів припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Коефіцієнт знаходиться в нормативному значенні, тому слід вважати, що підприємство здатну ліквідувати всі поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

З 2019 по 2021 р. коефіцієнт швидкої ліквідності зріс на 0,06, та знаходиться в межах нормативу – 0,67. Значення цього показника свідчить про здатність підприємства за рахунок оборотних активів окрім запасів, розрахуватися за поточні зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2021 р. становить 0,08, що є нижчим за нормативне значення, тому такий показник свідчить про не здатність підприємства погасити свої зобов'язання відразу.

ДП «Коростенський лісгосп АПК» протягом 2019-2021 рр. збільшило частку оборотних активів на 0,06 і у 2021 р. оборотні активи займають 0,52 від

балансу. 2021 р. характеризується зростанням всіх коштів підприємства, що припадають на поточні активи.

На підприємстві присутній незначний власний оборотний капітал, який протягом 2019 – 2021 рр. зріс на 70 тис. грн. та складає 390 тис. грн. Величина власного оборотного є недостатньою, тому цей показник свідчить про нездатність підприємства повною мірою фінансувати оборотні активи та є причиною зростання поточних зобов'язань.

Ціна на продукцію періодично змінюється, тоді варто визначити як діє підприємство при зміні ціни тої чи іншої продукції, тому буде доцільним проаналізувати заготівельну діяльність та рівень цін на продукцію підприємства (табл. 2.13, 2.14).

Таблиця 2.13

Порівняльна характеристика заготовленої деревини ДП «Коростенський лісгосп АПК»

Назва продукції	Заготовлено деревини м ³		Відхилення 2021р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	+/-	%
Деревина дров'яна непромислового використання	44596	5611	-38985	-87,41
Деревина дров'яна промислового використання	17714	29114	11400	64,35
Лісоматеріали круглі	15067	33339	18272	121,27
Разом:	77377	71286	-6091	-7,87

Джерело: складено за даними підприємства

Відповідно до табл. 2.13, підприємство значно збільшило заготівлю лісоматеріалів до 2021 р. на 18272 од. відповідно на 121,27% та деревини дров'яної на 11400 од. або на 64,35%. Протилежне рішення зменшення обсягу було прийнято що-до зменшення обсягів деревини дров'яної на 38985 од. або на 87,41%.

Вартість деревини за період 2020-2021 рр. на всю продукцію підприємства знизилася, найбільшого зниження цін відбулося з деревиною дров'яною непромислового використання на 104,81 або на 27,01%.

Відповідно до результатів табл. 2.13 та 2.14, управління ДП «Коростенський лісгосп АПК» прийняло рішення переорієнтації на іншу сировину для забезпечення більшого прибутку при менших витратах в період нестабільності підприємства.

Таблиця 2.14

Порівняльна характеристика вартості заготовленої деревини ДП «Коростенський лісгосп АПК»

Назва продукції	Вартість заготовленої деревини грн/м ³		Відхилення 2021р. до 2020 р.	
	2020 р.	2021 р.	+/-	%
Деревина дров'яна непромислового використання	388,0	283,19	-104,81	-27,01
Деревина дров'яна промислового використання	666,0	494,02	-171,98	-25,82
Лісоматеріали круглі	1227,0	898,17	-328,83	-26,8
Разом в середньому	760,33	558,46	-201,87	-26,55

Джерело: складено за даними підприємства

Проаналізувавши існуючу систему стійкості підприємства було зроблено висновки, що у ДП «Коростенський лісгосп АПК» є проблеми з фінансовою стійкістю, які виражаються в недостатньої кількості власного капіталу, та в свою чергу існування підвищеної залежності від забор'язань які використовуються для фінансування запасів. Тому наступним етапом дослідження є знаходження методів удосконалення управління фінансової стійкості компанії.

2.4. Напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю ДП «Коростенський лісгосп АПК»

Найефективнішим методом підвищення фінансової стійкості є підвищення чистого доходу. Тому наступним етапом запропоновано удосконалити управління шляхом співвідношення виручки окремих товарних груп до їх вартості в запасах та визначення величини об'єму виручки, яка б задовольнила коефіцієнти платоспроможності до нормативів.

Як зазначено раніше, найбільшу питому вагу в товарному асортименті продукції ДП «Коростенський лісгосп АПК» займають лісоматеріали круглі

70,09%, друге – деревина дров'яна промислового використання 23,59%, третє – деревина дров'яна непромислового використання 8,67% Відповідно номенклатуру продукції підприємства можна зазначити за товарними групами від 1 до 3 і проаналізувати їх оборотність виходячи із отриманої виручки за 2021 рік (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Оборотність товарних груп ДП «Коростенський лісгосп АПК»

<i>Товарна група</i>	<i>Середня вартість запасів</i>	<i>Виручка</i>	<i>Коефіцієнт оборотності</i>
1	1814,63	30411,06	16,75
2	549,9	16507,79	30,02
3	224,47	1355,08	6,04
Всього	2589,00	46584,76	17,99

Джерело: складено за даними підприємства

Відповідно до табл. 2.15, підприємство намагається виділяти одну товарну групу над іншою, і відповідно середня вартість запасів 1 товарної групи в 1814,63 тис. грн. з виручкою 30411,06 тис. грн. коефіцієнт оборотності складає 16,75 об. та 2 товарної групи з середньою вартістю запасів в 549,9 тис. грн. і виручкою в 16507,79 тис. грн. з коефіцієнтом оборотності 30,02 об., тоді як 3 товарна група з середньою вартістю запасів в 224,47 тис. грн. при виручці 1355,08 тис. грн. коефіцієнт оборотності складає 6,04 об.

Аналіз фінансово-економічних показників підприємства, є недостатнім щоб сформулювати остаточні висновки що-до напрямів підвищення управління фінансової стійкості. Тому важливим фактором перед визначенням шляхів удосконалення, потрібно дослідити чого не вистачає для оптимальної стійкості підприємства. Одним з найважливіших показників який інформує про стан стійкості підприємства це наявність достатньої кількості швидколіквідних коштів, якими можна відразу було б покрити всі поточні зобов'язання підприємства.

Запропоную використати коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) як варіант підвищення високоліквідних коштів підприємства за рахунок збільшення виручки, мінімальне нормативне значення якого встановлене на рівні не менше 0,2, а максимальне не більше – 0,5.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності представлено у вигляді формули:

$$\text{Ка.л.} = (\text{ГК} + \text{ФІ})/\text{ПЗ} = \text{ФА}/\text{ПЗ} \quad (2.1)$$

де ГК – грошові кошти та їх еквіваленти;

ФІ – фінансові інвестиції;

ПЗ – поточні зобов'язання;

ФА – фінансові активи.

Отже нормативне значення показника абсолютної ліквідності виглядає таким чином:

$$0,2 \leq \text{Ка.л.} \leq 0,5 \quad (2.2)$$

Виокремивши нормативні границі коефіцієнта абсолютної ліквідності, знайдемо границі майна підприємства у грошовому значенні, тим самим визначивши необхідний їх розмір для максимально ефективного ведення господарської діяльності. Провівши певні заміни у значенні показника можна отримати:

$$0,2 \leq \text{АФ}/\text{ПЗ} \leq 0,5 \quad (2.3)$$

або, детальніше:

$$\text{ПЗ} * 0,2 \leq \text{АФ} \leq \text{ПЗ} * 0,5 \quad (2.4)$$

Отримані результатів нерівності дають змогу визначити мінімальні умови для забезпеченості грошовими коштами ДП «Коростенський лісгосп АПК». Тому дана нерівність на підприємстві виглядає як:

$$5755 \text{ тис. грн.} * 0,2 \leq 436 \text{ тис. грн.} \leq 5755 * 0,5$$

$$1151 \text{ тис. грн.} \leq 436 \text{ тис. грн.} \leq 2877,5 \text{ тис. грн.}$$

Відповідно, нерівність не дійсна. Таким чином підприємству необхідно збільшити свої кошти щонайменше на 715 тис. грн., для того щоб ДП «Коростенський лісгосп АПК» мав змогу розрахуватися з поточними зобов'язаннями миттєво.

Дана методика дозволяє підкорегувати товарний асортимент таким чином, щоб виконувалась нерівність, притому потрібно скореговувати виручку при умові щоб товарні запаси не змінювались тому, що нестача запасів може спричинити неплатоспроможність підприємства, тоді як надлишок – обтяжить підприємство витратами.

Розрахувавши нерівність, було знайдено нормативне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, для якого мінімальний розмір грошових коштів повинен складати 715 тис. грн. Відповідно виручку збільшується на 1430 тис. грн. (поділивши на 2, як середнє значення), яка відправиться у грошовий фонд.

Таблиця 2.16

Змінений товарний асортимент і виручка ДП «Коростенський лісгосп АПК»

<i>Товарна група</i>	<i>Середня вартість запасів</i>	<i>Виручка</i>	<i>Коефіцієнт оборотності</i>
1	1434,27	24024,00	16,75
2	709,59	21302,00	30,02
3	445,16	2688,76	6,04
Всього	2589,00	48014,76	17,99

Джерело: складено за власним аналізом даних підприємства

Отже, провівши факторний аналіз ДП «Коростенський лісгосп АПК», було досліджено, що при збільшенні виручки на 1430 тис. грн та правильного розподілення запасів, перевищення або нестача яких може негативно вплинути на функціонування підприємства, можливо збільшити грошові кошти до нормативного значення.

Таким чином за допомогою представленої оптимізації товарного асортименту, можливо збільшити грошові активи та не змінювати вартості запасів, що в свою чергу збільшить прибуток підприємства, який сформує власний капітал та підвищить фінансову стійкість.

Після факторного аналізу доцільно розробити шляхи підвищення фінансової стійкості (рис. 2.2) з представленням двох напрямків за зростання чистого прибутку та за оптимізацією структури оборотного капіталу. Зростання чистого прибутку як правило можна досягнути шляхом збільшення виручки та зменшення витрат. Не менш важливою є оптимізація структури, яка повинна

відбуватися шляхом впровадження різноманітних заходів оптимізації управління запасами та дебіторською заборгованістю.

Рис. 2.2 Шляхи підвищення фінансової стійкості

Джерело: складено на основі [39, 55,65]

Відповідно до схеми, представлено детальний опис покращення фінансової стійкості ДП «Коростенський лісгосп АПК»:

Збільшення виручки від реалізації:

У разі збільшення обсягів виробництва, підприємству ДП «Коростенський лісгосп АПК» знадобиться розширення мережових поставок, що є можливим через вигідну інфраструктуру.

1. Збільшення клієнтської бази дасть змогу підприємству бути гнучкішим до збуту продукції.
2. Освоєння нових ринків та збільшення асортименту продукції привабить нових покупців.
3. Стратегічна реалізація, яка заключається в аналізі діяльності конкурентів та визначенні попиту на продукцію. Діяльність сфери лісгосподарств не є стабільною у виробництві, тому має динаміку коливання збільшення і зменшення реалізації продукції відповідно до періоду.

Зменшення витрат :

1. Зменшення витрат на заробітну плату можливо шляхом впровадження нової техніки яка би скоротила потребу в додаткових робітниках: технологічні пилорами для обробки матеріалів, технології машинного розсадження сажанців, використання камер та дронів для нагляду безпекою лісу.
2. Зменшення витрат на закупівлю продукції можна реалізувати шляхом пошуку нових постачальників.
3. Продаж товарів через власну мережу збуту створивши електронний ресурс з можливістю замовлення продукції.

Оптимізація запасів:

1. Використання нових технологій пришвидшить ведення діяльності та оборот продукції.
2. Збут продукції, яка не користується попитом, а саме різноманітних відходів виробництва досягається шляхом взаємовідносин з фермерськими організаціями та іншими підприємствами які займаються переробкою. Така діяльність зменшить витрати пов'язаних з утилізацією, знизить натиск на складські приміщення та дасть можливість отримати додатковий дохід.
3. Проведення інвестицій в різні сфери, що в довгостроковій перспективі вплине на підвищення фінансової стійкості підприємства. А саме вкладення

коштів в лізингові організації знизили б вартість за користування технікою та, або залучення інвестицій для створення реабілітаційних центрів.

4. Поліпшення організації постачання досягається шляхом створення служби матеріально-технічного забезпечення, яка повинна займатися розрахунком потреб підприємства в різних матеріалах, а також визначати джерела їх покриття.

Оптимізація дебіторської заборгованості:

1. Надання знижок за дострокове погашення як чинник впливу на дебіторів, який зменшить ризик заборгованості.

2. Використання факторингу, що може спростити управління дебіторами та застосування штрафних санкцій, у вигляді збільшення відсотків за несвоєчасне повернення який включає в себе інкасування дебіторської заборгованості клієнта шляхом отримання коштів за платіжними документами і гарантію від кредитних і валютних ризиків.

Висновки до розділу 2

Метою заснування Дочірнього Підприємства «Коростенський лісгосп АПК» є здійснення державної політики щодо розвитку лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів, одержання прибутку за рахунок задоволення потреб населення в сировині, матеріалах та послугах підприємства.

Був проведений фінансово-економічний аналіз основних показників діяльності підприємства, аналіз майнового стану та аналіз механізму формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Проаналізувавши основні економічні показники діяльності ДП «Коростенський лісгосп АПК», за період 2019-2021 рр. чистий дохід мав тенденцію зростання, тоді як чистий прибуток скоротився на 68,77%. Зниження чистого прибутку є негативним явищем на підприємстві, яке вплинуло на стан фінансової стійкості та було спричинене зростанням збутових витрат у 2021р. на

332,48%. Збутові витрати зумовлені закінченням аренди складських приміщень та перевезенням продукції у нові склади.

Рівень фінансової стійкості був недостатнім, що проявлялося при визначенні коефіцієнтів фінансової стійкості та ліквідності за 2019-2021 рр. Власного капіталу не достатньо для фінансування запасів, а грошових коштів для покриття поточні зобов'язання. На підприємстві все таки є ліквідні активи, про що інформує коефіцієнт швидкої ліквідності, котрий у 2021 р. відповідає нормативу – 0,67. Значення цього показника свідчить про здатність підприємства за рахунок ліквідних оборотні активи, розрахуватися за поточні зобов'язання.

Провівши факторний аналіз ДП «Коростенський лісгосп АПК», було досліджено, що при збільшенні виручки на 1430 тис. грн та правильного розподілення запасів, можливо збільшити грошові кошти до нормативного значення та в свою чергу збільшити прибуток підприємства.

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість гарантує міцні позиції підприємницької організації. Чим стійкіша компанія, тим вона незалежніша від несподіваних змін ринкової кон'юнктури, а отже, тим менше ризик банкрутства. Короткострокова оцінка фінансової стійкості пов'язана з ліквідністю балансу та платоспроможністю підприємства.

Забезпечення стабільного фінансового становища дає змогу підприємству залучати додаткові інвестиції, покращувати якість обслуговування клієнтів, покращувати асортимент продукції, яку вона реалізує, збільшити обсяги продажів і в кінцевому підсумку підвищити прибутковість підприємства. Якщо фінансову стійкість підприємства вважати надійною, це дозволить не тільки залучити інвестиції, а й отримати від постачальників відстрочку платежу, залучити кошти під нижчу відсоткову ставку, що знизить витрати та підвищить її конкурентоспроможність.

Підводячи підсумок підсумкової кваліфікаційної роботи, хотілося б сказати, що мета дослідження, яка полягає в наданні рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансової стійкості, в цілому досягнута.

Виконання завдань даної роботи дозволило отримати наступні основні результати дослідження:

Фінансова стійкість підприємства — це здатність бізнес-одиниці функціонувати та розвиватися, підтримувати баланс активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Для збереження фінансової стійкості підприємство повинно мати гнучку структуру капіталу, вміти організувати свій бізнес таким чином, щоб забезпечити безперервне перевищення доходів над витратами для підтримки платоспроможності та створення умов для самофінансування.

Фінансова стійкість підприємства визначається рівнем його фінансової незалежності та платоспроможності.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є ДП «Коростенський лісгосп АПК», що веде лісогосподарську діяльність.

Показники фінансово-економічного стану підприємства свідчать про зменшення прибутку та збільшення витрат на збут, що вказує на певні проблеми підприємства.

Здійснюючи аналіз існуючих системи управління фінансовою стійкістю було визначено, що ДП «Коростенський лісгосп АПК» в базисному році знаходиться в нестійкому фінансовому стані.

Для підтвердження був побудований «умовний баланс» підприємства за допомогою якого можна визначити фінансування активів. В поточному періоді у підприємства не вистачає достатньої кількості власного капіталу для фінансування оборотних активів та достатньої кількості грошових коштів для покриття поточних зобов'язань. Підтвердженням цьому є аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, де майже всі коефіцієнти не відповідають нормі.

Для удосконалення управління фінансовою стійкістю представлено спосіб визначення необхідної виручки, яка б створила грошовий капітал на підприємстві та задовольнила коефіцієнти платоспроможності та стійкості до нормативів.

Було досліджено, що при збільшенні виручки на 1430 тис. грн та правильного розподілення запасів, перевищення або нестача яких може негативно вплинути на функціонування підприємства, можливо збільшити грошові кошти до нормативного значення.

Отже, стосовно ДП «Коростенський лісгосп АПК», для підвищення управління фінансовою стійкістю потрібно впроваджувати різноманітні заходи що-до збільшення виручки, зменшення витрат, оптимізації структури та управління з дебіторською заборгованістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко М. І., Василькова К. Ю., Янцевич А. А. Внутрішні та зовнішні фактори фінансової стійкості монопродуктової компанії. Бізнес Інформ. 2017. № 3. С. 312–319.
2. Артеменко В. Г., Остапова В. В. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб.. К.: Омега-Л, 2018. С. 233-234.
3. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2018. 292 с.
4. Беялов Т. Е., Олійник А. В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2019. № 12(2). С. 22-26.
5. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2016. – 592 с.
6. Васильченко Г. В. Теоретичні аспекти дослідження поняття «управління фінансовою стійкістю». Економічний форум. 2012. № 2. С. 43–47.
7. Гарасюк О. А. Удосконалення поняття управління фінансовою стійкістю. Економіка і регіон. 2012. № 3 (34). – С. 228–232.
8. Герасимчук В. Г., Липисієнко А. П. Світові тенденції розвитку лісових господарств. Ефективна економіка. 2018. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/4.pdf
9. Голеско І. О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. транспортного комплексу. 2017. № 30. – С. 49-57.
10. Горбунова Я. В. Фінансова стійкість підприємства: теоретичний аспект. Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації. Зб. тез наук. робіт 3-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф – КрНУ. 2018. – С. 133-136.
11. Господарський кодекс України від 2003р. Закон України від 27.05.2022 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 18.06.2022).
12. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану

підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 219–223.

13. Гусєва О. Ю., Яковчук А. М. Стан та структура лісомисливської галузі України в умовах глобальних економічних трансформацій. Економіка, менеджмент, бізнес. 2017. № 4. С. 26–33.

14. Довбня С. Б., Сидоренко Є. К. Формування ієрархічної системи діагностики фінансової стійкості підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 1(18). С. 108–114.

15. Єлецьких, С. Я. Послідовність етапів процесу управління розвитком промислового підприємства з позицій забезпечення його фінансової стійкості. Науковий огляд. 2014. № 9. С. 41–57.

16. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність. Практикум – ВНТУ. 2017. 143 с.

17. Про валюту і валютні операції. Закон України від 27.05.2022 р. № 2473-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 18.06.2022).

18. Захарова Н. Ю. Оцінка фінансової стійкості аграрних підприємств. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2012. №3. С. 28-32.

19. Іванова Н. А. Удосконалення бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2018. № 6. С. 70 – 72.

20. Індеси промислової діяльності. Державний комітет статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 16.6.2022).

21. Кириченко С. О. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2015. № 16. С. 261-265.

22. Ковалев, В. В. Фінансовий аналіз: Управління капіталом, вибір інвестицій, аналіз звітності: навч. посіб. К.: Фінанси. 2014. 500 с.

23. Коваленко О. В., Дробишева О. О. Аналіз рівня та факторів активізації зовнішньоекономічної діяльності лісових господарств. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 3. С. 82–88

24. Ковальчук Н. О. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. С. 368-371.
25. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 8/2. С. 40–41.
26. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2017. № 10 (50). С. 914–918.
27. Косарева І. П. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений. 2017. № 4. С. 678-682.
28. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навч. посібник. К. : ЦНЛ, 2011. - 400 с.
29. Кравченко, М. О. ДП «Коростенський лісгосп АПК». 2022. № 4 С. 11-43.
30. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 392 с.
31. Кремень В. М., Шепетков С. Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2011. № 1 (115). С. 107-115.
32. Кузенко, О. Л. Теоретичні підходи до визначення сутності управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 43. С. 152–157.
33. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: навч. посібн.: Київ «КНЕУ». 2018. 880 с
34. Линник, О. І. Антикризове управління на вітчизняних та закордонних підприємствах: теорія, діагностика кризового стану, соціально-економічні аспекти управління: навч. посібн. К.: НТУ «ХП». 2013. 543 с.
35. Масленніков Є. І. Елементи системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2014. № 12/1. – С. 25-28.
36. Масленніков, Є. І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства: навч.

посібн. К.: Прес-кур'єр. 2015. 316 с.

37. Мельник Г. Г. Методи та моделі оцінки фінансової стійкості підприємств регіону в антикризовому управлінні. Економічний вісник Донбасу. 2011. №3. С. 108-111.

38. Мельник О. М. Фінансова стійкість підприємства в сучасній економіці. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку; Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Сер. Економічна. 2010. № 691. С. 188- 192.

39. Москалець К. М. Визначення поняття та функцій категорії «фінансова стійкість» як критерію ефективності фінансової діяльності підприємства. Навч. посіб. К.: Nauka I wyksztaicenie bez granic. 2015. С. 81–88.

40. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm (дата звернення: 15.05.2022).

41. Панасюк Б. М., Шулик Ю. В. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. Науковий блог. 2019. № 3. С. 141–148.

42. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2010. № 10 С. 276-279.

43. Пігуль Н. Г. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. Приазовський економічний вісник. 2019. № 1. С. 186-190.

44. Податковий кодекс. Закон України від 17.06.2022 р. № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 18.06.2022).

45. Попова В. Д., Маценко Л. Ф. Стратегічний аналіз: навч. посіб. К.: ЧНУ. 2018. 157 с.

46. Попович Д. В., Алимов О. С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. Приазовський економічний вісник. 2018. № 1. С. 31–35.

47. Роганова Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства

Галицький економічний вісник. 2021. Том 71. № 4. С. 59–68.

48. Роганова Г. О., Кравченко І. В. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства на прикладі кондитерської фабрики ПАТ «Ласощі». Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2020. №. III (79). С. 92–103.

49. Савельєва А. О. Фінансова стійкість підприємства та фактори, що впливають на неї. Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ. 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/3806/3169> (дата звернення: 15.05.2022).

50. Сітак І. Л., І. М. Мурашко Діагностика фінансової стійкості підприємства на основі руху грошових потоків. Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. 2019. № 2 (107). С. 121-126: [URL:http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/2_2019/23.pdf](http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/2_2019/23.pdf)

51. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз. Частина II. Спеціальні методи фінансового аналізу. Навч. Посібник. К.: НМетАУ, 2016. – 76 с.

52. Токарев О. М., Гук О. В. Фінансова стійкість підприємств як передумова його інноваційного розвитку. Сучасні підходи до управління підприємством: збірник наукових праць. Київ. 2018. С. 284-291.

53. Тульчинська С. О. Проблеми оцінки фінансового стану підприємства і напрямки їх вирішення. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2013. №12. С. 295-301.

54. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Моделювання факторів формування фінансової стійкості підприємства. Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези IV міжнар. науково-практ. конференції (м. Житомир 24–25 лист. 2016 р.). Житомир, 2016. С. 306–309.

55. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К.: Знання. 2017. 815 с.

56. Усатюк К. К. Фінансовастійкість підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. № 13 С.196- 200.

57. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К.: М.Р. Лучко «ТНЕУ». 2016. 304 с.
58. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К.: Н.Л. Марусяк. «Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича». 2020. 172 с.
59. Харченко Ю. А. Моделювання фінансової стійкості промислового підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. № 10. С. 199–206.
60. Чемчикаленко Р. А., Сукрушева Г.О., Ткаченко А.Ю. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. № 27. С. 350–354.
61. Шевченко М. М. Значення фінансової стратегії в системі менеджменту підприємства. Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств: матеріали 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 листопада 2019 р. / Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т" [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2019. – С. 162-163.
62. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Кондор, 2017. 612 с.
63. Шірінян, Л. В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств. Фінанси України. 2018. № 9 (118). С. 70–80.
64. Шуміло О. С., Савченко К. В. Взаємозв'язок категорії «Фінансова безпека підприємства» і «фінансова стійкість підприємства». Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. № 2–2 (08). С. 38–42.
65. Щукина, Т. В. В пошуках оптимальної структури джерел фінансування комерційних підприємств: навч. посіб. К.: ВидАрт. 2016. 166 с.
66. Юрій Е. О. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. Молодий вчений. 2017. №10. С. 1112-1117.

ДОДАТКИ

Алгоритм оцінки фінансової стійкості

Етап оцінки					Оцінка ФС	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток	
Прибутковості підприємства	платоспроможності підприємства	типу фінансової стійкості	ймовірності банкрутства	стадії банкрутства	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток		
					Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток		
	Організація прибуткова та рівень рентабельності вищий за рівень самофінансування	Платоспроможна, дотримується платіжний календар	Абсолютна фінансова стійкість	0%	Фінансова стійкість і відсутність ймовірності кризового розвитку	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток	
	Організація прибуткова, рівень рентабельності нижчий за рівень самофінансування, але вищий за	Епізодичне порушення термінів виконання обов'язків	Висока фінансова стійкість	0-15%	Стадія скритого банкрутства	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток	
	Організація має періодичні збитки при рівні рентабельності, близькому до самоокупності	Систематичне порушення термінів виконання зобов'язань зі збільшенням їх суми	Нормальна фінансова стійкість	15-25%	Стадія скритого банкрутства	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток	
Організація здійснює беззбиткову діяльність та практично не має прибутку	Хронічна неплатоспроможність, погашення окремих платежів пізніше трьох	Нестійкий фінансовий стан	25-45%	Фінансова нестійкість	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток		
Організація постійно зазнає збитки	Критична сума неплатежів, для їх погашення організація неспроможна залучати	Передкризовий фінансовий стан	45-65%	Явне банкрутство	Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток		
			65-95%		Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток		
			95-100%		Безкризовий розвиток		Кризовий розвиток		